
The linked image cannot be displayed. The file may have been moved, renamed, or deleted. Verify that the link points to the correct file and location.

Cristache Gheorghiu
Memoriile unui căţel adult

La început n-am înțeles de ce stăpânii mei m-au închis într-o cutie atât de mică, încât nu puteam să mă mişc aproape deloc şi din care nu puteam să văd nimic. Avea doar câteva găurele prin care venea puțin aer, atât cât să nu mă sufoc, dar prin care nu vedeam decât alte cutii, împreună cu care m-au transportat cu o maşină, apoi cu ceva ce făcea mult zgomot şi din nou cu o maşină, după care mi-au dat drumul într-un loc în care nu mai fusesem niciodată. Am călătorit câteva ore bune, dacă nu chiar zile; nu pot să-mi dau seama, pentru că era complet întuneric acolo unde am stat. Întâi am crezut că vor să scape de mine şi să mă ducă undeva, departe, de unde să nu mă mai pot întoarce. Acesta, gândeam, era rostul cutiei: de acolo n-aş mai fi putut găsi nici o urmă. Am înțeles acum că ei sunt cei care s-au mutat în alt loc şi m-au luat şi pe mine. Aşa mai merge! M-aş fi mirat să mă abandoneze, pentru că mă iubesc; sau cel puțin aşa cred eu, iar pe mine simțul nu mă înşeală. Nu mai spun cât m-a necăjit acest gând. Bine că am scăpat de el! Acum sunt fericit că m-am înşelat, poate un pic chiar ruşinat că m-am îndoit de dragostea lor, dovedită chiar prin aceea că m-au păstrat, deşi le-am creat probleme suplimentare. N-am fost doar un bagaj în plus, ci unul special, pentru care am auzit că au avut nevoie de aprobări, controale de sănătate, vize şi alte cuvinte pe care nu prea le-am înțeles. Oricum, a fost complicat.

Am uitat să spun că eu îi înțeleg pe oameni când vorbesc. Nu ştiu de ce ei nu mă prea înțeleg pe mine, deşi ei spun că am privirea inteligentă; sau poate că tocmai de aceea, pentru că rareori îi aud exprimându-se la fel despre alți oameni.

Odată ajuns la capătul călătoriei, am avut un moment de derută, chiar m-am speriat un pic, pentru că mirosurile de aici erau mult diferite, unele complet noi pentru mine. Chiar şi acum, după câteva zile, apar mirosuri noi, dar m-am obişnuit cu ideea, aşa că nu mă mai sperii cu una cu două.

Ceea ce-mi place cel mai tare este spațiul. Vechea locuință era la etaj, într-un bloc, de unde puteam să ies afară doar din când în când şi numai însoțit. Aici, casa este fără etaj, pot să ies când vreau doar împingând o uşă mică, special făcută pentru mine şi — extrem de important — există o curte cu iarbă unde pot zburda oricât vreau. Aş putea să merg chiar şi mai departe, unde miros eu că mai sunt şi alte case asemănătoare, dar, deocamdată, sunt mult prea interesat de noutățile de aici.

*   *
   *

N-aş putea spune că mi-e dor de țara din care am plecat. Prins de noutățile de aici, nu am timp să mă gândesc nici măcar la prezent, darmite la trecut. Rareori îmi vin în minte scene ce-mi amintesc de ea, dar acestea dispar în secunda următoare. Acum, spre exemplu, vreau să relatez una până n-o uit. Exista acolo o locuință cu o poartă metalică masivă. Casa, de curând renovată, părea încă nelocuită. Lăsaseră doar un confrate, probabil pentru pază, ce îmi ieşea în întâmpinare de fiecare dată când treceam pe acolo şi scotea botul pe sub poartă. Doar botul! Spațiul îngust nu-i îngăduia să scoată şi ochii, aşa că nu putea vedea nimic. Mai demult se manifesta şi sonor. Cum nimeni nu-i dădea atenție, s-a resemnat. Mirosul străzii îi era suficient. Sau poate că nu, dar asta-i tot ce putea obține. Cu sensibilitatea noastră olfactivă binecunoscută, sunt convins că ar fi putut să se mulțumească şi cu mirosurile din atmosferă, pe care i le aduc în curte curenții de aer. În mod evident, el îşi dorea cu mult mai mult decât atât. Ce? Dorința de libertate? Curiozitatea? Greu de aflat! Curtea era suficient de mare, deci lipsa spațiului nu era un motiv. Cunosc câini care se mulțumesc cu o garsonieră. Chiar şi eu am locuit într-una. Cei ținuți în lanț nu încercă limitele acestuia, decât atunci când vor să se apropie de cineva, indiferent de intenție; altfel stau liniştiți lângă cuşca lor. Această curte avea însă o caracteristică: era complet betonată şi înconjurată de ziduri. Nu exista nici o singură plantă căreia vântul să-i mişte frunzele, nici vorbă de vreo altă ființă. Este deci evident că ceea ce îi lipsea câinelui era cineva cu care să poată comunica. Şi dacă în teritoriul curții — oricât de mare ar fi — nu găseşte pe nimeni, atunci măcar cu ajutorul mirosului vrea să se convingă că nu e singur în univers.

Fac acum o mică paranteză. Oamenii spun: cuget, deci exist! Aproape nostim! Mai bine ar spune: latru, deci exist!, doar că, lătrând în pustiu, ar muri repede de sete sau, cum pe acolo nu prea sunt pomi, chiar de anurie. Cred că o cugetare mai realistă ar fi: comunic cu alții, deci exist! Gata paranteza; revin la confratele meu cel claustrat. După câteva luni, se vede că s-a plictisit şi rareori îmi mai venea în întâmpinare. Atunci îi dădeam un bip şi el apărea voios. În ultimul timp însă, nici măcar bip-urile mele nu-l mai interesau. O veche maximă ne spune: „Şi câinii se pot îmbolnăvi de astenie nervoasă, dacă li se creează condiții omeneşti de viață”. Confratele era, se pare, în această situație.

Ca şi omul, câinele este un animal social. Spre deosebire de om, însă, câinele este cu mult mai sociabil. Ceea ce la om este o trăsătură opțională, la câine este obligatorie; în lipsa societății, suferă, îi este dor de un suflet cu care să comunice, chiar dacă în contradictoriu. Sihăstria nu e ceva ce să-şi dorească. Dorința de comunicare este mai puternică. Sihăstria pare să fie o formă superioară de manifestare doar la oameni. Am împrumutat şi eu de la ei termenul ‚evoluție', prin care se avansează ideea că omul s-ar trage din maimuță. Poate că da, dar nu sunt convins că asta ar fi tocmai o evoluție, şi dacă nu cumva lucrurile stau invers. Dacă mă gândesc la animalul din om, am unele îndoieli. Dacă însă mă gândesc la umanitate ca sentiment, atunci sunt sigur că avem de-a face cu o involuție. Asta dacă nu cumva maimuța se trage din om. În acest caz, sihăstria ar fi o primă formă, rudimentară, de auto-izolare individuală. În felul acesta, sihastrul a scăpat de tarele „civilizației", dar şi de societate, ceea ce este un nonsens, pentru că omul este, aşa cum spuneam, un animal social. Maimuțele, în schimb, au rămas ființe sociale, trăiesc în grupuri fără a avea de-a face cu civilizația umană. De altfel, în limba malaeză — am aflat de la un confrate -, urangutan înseamnă omul pădurii, ca dovadă că populația din zonă realizează asemănarea dintre om şi primate, chiar şi fără aportul ştiinței europene.
De fapt, sihastrii sunt nişte excepții. Oamenii obişnuiți, chiar dacă se bârfesc unii pe alții şi uneori se mai retrag, nu rezistă mult timp şi, imediat, caută societatea altor oameni. Chiar şi stăpânii mei, la scurt timp după plecare, au început să comunice cu cei rămaşi acasă. Aici trebuie să recunosc că tehnica i-a avantajat. Noi, cățeii, putem comunica doar direct. Ei au inventat şi nişte aparate cu care pot comunica de la distanță. Unele aparate aş putea să le folosesc şi eu — cred - deşi n-am încercat. Ceea ce mă fascinează, însă, este scrisul. Au inventat nişte frunze, cărora le spun hârtii, pe care îşi aştern gândurile într-o formă necunoscută mie până nu demult. („A-şi aşterne gândurile pe hârtie" este un eufemism, pentru că am văzut mulți oameni care scriu în neştire, deşi gândesc foarte puțin.) Cineva transportă frunzele dintr-un loc într-altul, şi astfel gândurile unuia sunt citite de altcineva, aflat la mare distanță. Cum se face asta nu ştiu. Sunt sigur că aş fi putut şi eu să scriu şi să citesc, dacă m-ar fi dus la şcoală. Acolo se învață aşa ceva! Am încercat să merg singur, dar nu m-au primit înăuntru. Mi-au închis uşa în nas, mai, mai, să mă lovească. Ba, atunci când am insistat am primit chiar şi un picior în fund, ceea ce m-a jignit profund, pentru că — vă asigur - sunt un cățel foarte drăgălaş. Tot ei mi-au spus-o (că sunt drăgălaş) deşi nu era nevoie. O ştiam şi singur din surse mai

sigure. Oricum, gestul lor mi-a dovedit că încă sunt robi ai unor mentalităţi naţionaliste, rasiale şi... uite că nici măcar nu au un cuvânt pentru dispreţul faţă de alte vieţuitoare, fie ele inferioare sau superioare. Fapt e că şcoli pentru căţei nu există, ceea ce este o greşeală.

*   *

   *

Am cunoscut (dacă mă pot exprima astfel) pe cineva care ştia să citească, dar nu ştia să scrie. Şi asta pentru că n-a fost niciodată la şcoală şi nici nu l-a învăţat cineva alfabetul. Iată cum s-a întâmplat. Din copilărie, omul a vrut să intre într-o mânăstire. Asta este un fel de sihăstrie colectivă, dacă vă puteţi imagina aşa ceva. Oamenii au multă imaginaţie. S-a nimerit, însă, că regimul politic de atunci tocmai desfiinţa mânăstirile, aşa că vechii călugări rămâneau pe drumuri. Statul avea grijă doar de unii dintre ei, pe care îi proteja în aşezăminte speciale numite închisori. Oricum, nu mai exista nici o speranţă pentru el să intre în vreo mânăstire tocmai atunci. De aceea, în lipsa ei, mergea ori de câte ori putea la biserica ce se afla chiar lângă casa lui, unde dădea cu plăcere o mână de ajutor la curăţenie şi, în general, la orice se pricepea. În timpul slujbelor, era acceptat să stea lângă dascăl, ajutorul de preot, alături de care a început să îngâne şi el, întâi mai timid, apoi din ce în ce mai sigur pe el. Dascălul obişnuia să urmărească cu degetul textul scris într-o carte, pe care o avea permanent în faţă. Cum rostirile lui erau cam aceleaşi, a sfârşit prin a le învăţa pe dinafară şi — mai mult decât atât — a început să identifice corespondenţa dintre cuvintele rostite şi textul scris, perceput mai întâi ca o succesiune de imagini. Mult mai târziu a început să identifice literele din care se compun cuvintele şi să citească astfel şi alte texte. Când l-am cunoscut eu avea peste 70 de ani. M-am convins că ştia să citească, deşi destul de greu. Ca să fiu pe deplin sincer, atunci mi-a venit şi mie ideea că aş putea să fac şi eu ceva în acest sens.

În mod normal, aşa cum spuneam, scrisul şi cititul se învaţă la şcoală. Acolo se pare că e mult mai uşor. În mai puţin de un an, copiii învaţă cum s-o facă destul de bine. În ceea ce mă priveşte, cu cititul sunt sigur că n-aş fi avut nici o problemă. Cât despre scris, acesta este de două feluri: de mână şi la maşină. Ce-i drept, mâini nu am, iar scrisul cu picioarele am înţeles că este detestat. La maşină, în schimb, aş putea să scriu la fel de bine ca oamenii. Este adevărat că unii oameni scriu cu zece degete, ceea ce eu n-am; eu am lăbuţe. Cu zece degete poţi face de cinci ori mai mult decât cu două. În plus, am observat că unii oameni, dintre aceia care ştiu să le folosească pe toate,

obişnuiau să închidă ochii — gândindu-se, probabil, la ceea ce vor să scrie — iar degetele mergeau singure pe tastatură, urmând parcă gândurile într-un ritm ameţitor. Şi, totuşi, majoritatea oamenilor, mai ales cei tineri, învaţă, mai întâi, să se joace la calculator; apoi li se pare că se descurcă destul de bine şi cu doar două degete. Ce-i drept, asemenea persoane nu ajung niciodată la mari performanţe, nu numai în dactilografiere, ci în orice altceva, pentru că superficialitatea este una dintre cheile insucceselor. Mai nou, aproape că nici literele nu mai sunt necesare. Mişti pe masă o piesă în formă de şoarece, faci click (îmi place cuvântul) pe o mică poză, iar calculatorul ştie singur să facă ce ai vrea tu. Dacă nu face, înseamnă că tu nu ţi-ai dorit ceea ce trebuia. (Apropo de şoarece: parşivă specie şi lumea asta a pisicilor! Se vede că au o mare influenţă asupra oamenilor. Nu numai că îi determină pe aceştia să le ţină în braţe şi să le mângâie, dar îi pun tot pe ei să facă cu şoarecii ceea ce nu pot face ele.)
Păi, dacă-i aşa, atunci, cu cele două lăbuţe ale mele, ca să nu mai vorbesc de agerimea privirii — mă descurc la calculator mai bine decât oamenii. Presupun că în curând vor introduce şi mirosurile pe calculatoare, şi atunci chiar că nu voi mai avea concurent. Nu cred că s-au gândit ei la aşa ceva, dar în mod sigur evoluţia tehnicii de calcul este îndreptată mai mult către noi, adică în avantajul nostru, decât al lor.

*   *
  *

Nu ştiu ce se va întâmpla mai departe şi, de aceea, m-am hotărât să înregistrez aceste gânduri ale mele. Nu pentru că aş fi eu atât de important. Din păcate nu sunt, dar am fost martorul unor evenimente ce ar trebui cunoscute, aşa cum au fost ele. Altfel, alţii îşi vor imagina aceste momente aşa cum le convine lor să creadă că au fost. Noi, căţeii, mai puţin, dar oamenii se străduiesc permanent să găsească în trecut justificări pentru greşelile lor viitoare, în loc să caute soluţii raţionale. Iar în materie de greşeli au o imaginaţie debordantă. Aşa se face că se simt aproape permanent aruncaţi peste bordul unei corăbii pe care doresc s-o regăsească, deşi la orizont nu se vede nimic, atât în faţă, cât şi în spate. Şi, deoarece plutesc în derivă, chiar şi direcţia înainte-înapoi este greu de identificat. E bine, cât timp mai plutesc! Nu ştiu ce s-ar întâmpla, dacă s-ar scufunda, pentru că majoritatea oamenilor nu ştiu nici să înoate. Eu ştiu, dar trebuie să recunosc că este destul de obositor.
Singura mea problemă este aceea că, aşa cum spuneam, nu ştiu să scriu. Iată de ce, pentru aceste note, mă voi folosi deocamdată de echipamentele

audio-video din dotare, deja existente. Rămâne în sarcina generațiilor viitoare să transcrie înregistrările mele în orice mod vor dori, fie chiar şi folosind literele alea caraghioase ale oamenilor.

Apropo, pentru că tot am vorbit despre litere; chestiunea nu este chiar atât de banală, ba e chiar foarte interesantă. Între modul de gândire şi această metodă de scriere (cu litere) există o strânsă legătură. Nu ştiu să spun dacă primul l-a influențat pe al doilea sau invers. Seamănă cu întrebarea „ce-a fost mai întâi: oul sau găina?”. Probabil că la mijloc e o chestiune de genetică. (Teribil cuvânt!!) Oricum, diferențele sunt remarcabile, nu numai între noi, cățeii, şi ei, oamenii, dar şi printre oameni, pentru că unii folosesc în loc de litere tot felul de semne, care mai de care mai ciudate, hieroglife şi alte chestii, unele mai de neînțeles decât altele. Tot de la confrați am aflat! Literele trebuiesc citite pe rând, pentru a afla cuvinte, propoziții, fraze, paragrafe etc. Numai după un îndelungat efort, cititorul poate afla ideea ce a voit s-o pună în pagină autorul. Acest lucru cere nu numai un anumit antrenament, dar şi multă perseverență. În plus, întreaga gândire se dezvoltă pe o structură logică din ce în ce mai riguros definită. Poate că acest mod de scriere explică, într-o oarecare măsură, şi diferențele dintre diferitele rase (de oameni, evident; la câini e mai complicat.) şi, cu siguranță, cele dintre diferiți indivizi. Puterea lor de pătrundere, de analiză, este direct proporțională cu antrenamentul ce-l au în exercițiul concentrării asupra unui subiect, pe o durata cât mai îndelungată. Am auzit vorbindu-se despre unii oameni, care ar locui undeva departe, că sunt atât de proşti încât nu pot număra nici până la patru, pentru că, după trei, adorm din cauza efortului intelectual depus. Păi, şi eu pot număra mai mult decât ei.

*   *

*

În țara asta nouă sunt oameni veniți din mai multe locuri. Unii seamănă cu stăpânii mei, în timp ce alții sunt destul de diferiți. Nu ştiu cum se face că nu m-am gândit până acum că şi ei, oamenii, pot fi de rase diferite. Uite că sunt, chiar dacă variația lor se limitează la urma aia de blană, pe care unii (nu toți) încă o mai poartă pe cap şi îi spun păr, sau la culoarea pielii. Mai sunt mici diferențe la forma nasului şi a ochilor. Interesant este că ei sunt foarte preocupați de rasa căreia îi aparțin, uneori chiar se încaieră din cauza asta, deşi acordă atenție doar culorii pielii. Celelalte diferențe nu au mare importanță pentru ei, nici măcar înălțimea sau grosimea. Iar, ca o observație generală, dacă la noi diversitatea raselor este incomparabil mai mare şi creşte cu fiecare an, la ei se micşorează prin amestecarea persoanelor de

rase diferite, în ciuda animozităților dintre ele. Pare o ciudățenie, fiindcă tot ei spun că oamenii care se împerechează în familie degenerează, spre deosebire de împerecherea între străini, care dă exemplare mai viguroase, adică invers decât la animale şi plante, unde varianta standard este cea mai viguroasă, în timp ce soiurile pe care ei înşişi le creează din diferite motive sunt instabile din punct de vedere genetic. De unde se vede că nici ei nu ştiu ce spun şi, mai ales, ce fac.

*   *
   *

Într-o seară, pe când stăpânii mei se distrau cu câțiva musafiri, cineva a spus: „Nu vom şti niciodată cu cât au contribuit câinii, prin credința şi devotamentul lor, la domesticirea oamenilor". Toată lumea a râs, semn că asta a fost o glumă. Este revoltător cu câtă uşurință tratează oamenii lucruri atât de serioase, chiar şi în fața unui adevăr atât de evident.

*   *
   *

Astăzi, stăpânii mei au spus că ar trebui să meargă şi ei la biserică. „Şi ei" înseamnă că alți oameni deja o fac. De când suntem aici, deşi a trecut ceva timp, n-au făcut-o. Ce-i drept, ei nu obişnuiau să viziteze bisericile nici înainte să ne mutăm, decât la nunți, botezuri şi înmormântări. Uneori spuneau că ei sunt atei, alteori că sunt credincioşi, în funcție de împrejurări. Cred că nici ei nu ştiu ce sunt. Alții însă obişnuiau să meargă în fiecare duminică. Unii, nu toți! Acolo, oamenii adoptă o mină foarte smerită când întră în biserică, de parcă regretă tot ce au făcut rău în timpul săptămânii şi îşi propun să nu mai facă aşa ceva câte zile or mai avea. I-am văzut eu odată, când m-am strecurat printre picioarele lor, fără să mă vadă. Cum atitudinea lor rămâne aceeaşi, cred că vor doar să şteargă cu buretele ce nu le convine, pentru ca să facă loc unor noi răutăți. Şi, apropo de răutăți, cei ce merg la biserică nu sunt cu nimic mai buni decât ceilalți, ba îndrăznesc să spun că reciproca este cu mult mai adevărată. Pe mine, când m-au observat în biserică, m-au alungat, lovindu-mă cu tot ce găseau la îndemână: bastoane, umbrele, picioare, ba chiar şi cu o mătură, de parcă eram un gunoi. Cică le spurcam biserica. N-am înțeles niciodată acest cuvânt. Şi mai au un obicei: spun enervant de des „Doamne ajută!". Celor mai sărmani dintre ei le plâng de milă pentru că simt în această expresie a lor desperarea celui ce nu se prea descurcă şi nici nu are o soluție de ieşire din criză. Ruga o fac nu numai cei ce merg duminicile la biserică, dar şi mulți alții, în special înainte de a face ceva riscant, sau care le dă o emoție,

cum ar fi întrarea într-o casă care nu le aparține, atunci când stăpânul nu e acasă. Nu ştiu dacă reuşita lor depinde într-adevăr de ajutorul pe care-l primesc sau nu-l primesc din partea celui la care se roagă, dar fapt e că nu le iese întotdeauna şi uneori vine poliția, ceea ce e semn rău. Dacă stau să mă gândesc bine, nici nu ştiu de ce ar trebui ajutați. Poate că o rugă mai potrivită ar fi: „Ajută-mă, Doamne, în faptele mele cele bune!”, sau şi mai bine: „Ajută-mă, Doamne, să găsesc calea cea bună!”. Oamenilor însă nu le trec prin cap astfel de idei, deşi în materie de găsit calea, cu mirosul lor sunt vrednici de plâns.

Ce le-o fi venit stăpânilor mei să meargă la biserică tocmai acum n-am înțeles, dar multe dintre obiceiurile lor s-au schimbat de când am venit aici. Se vede că e ceva ce ține de ritualurile lor — nu chiar de împerechere, pentru că asta au făcut-o deja — dar ceva asemănător. Oricum, ei se împerechează cu mult mai des decât noi, cățeii, dar cu o eficiență extrem de scăzută. Unii nu fac pui deloc, deşi se împerechează zilnic.

*   *
  *

Am aflat că locul în care ne-am mutat se numeşte Statele Unite ale Americii. Nu ştiu ce sunt alea state şi de ce sunt unite, dar sper să aflu. Mai întâi am crezut că sunt satele unite, ceea ce ar fi avut un sens, pentru că aici casele sunt foarte răsfirate, la distanță unele de altele, aşa cum am văzut în țara mea de origine. Din acest motiv oamenii folosesc maşini pentru deplasări de la o casă la alta. Fără maşină ar fi izolați, iar viața socială imposibilă. Fiecare ar trăi în sihăstria lui. „Sihăstriile Unite”! Iată un termen ce li s-ar fi potrivit cu adevărat. Odată urcați în maşini, nu se mai opresc la vecini; îşi găsesc la distanță prieteni cu care să discute subiecte pe care nu se pot certa, fiindcă nu au nimic de împărțit. Cu vecinii nu se ştie niciodată ce conflict de interese poate interveni, aşa că e mai bine să rămână în relații reci, la nivelul salutului, cu atât mai distant, cu cât distanța dintre casele lor este mai mică. Iar ea, distanța, trebuie să fie suficient de mare pentru ca privirea să nu ajungă până la ferestrele casei vecinului. De altfel, vorbind despre case, ei nu specifică numărul de camere, ci dimensiunea terenului înconjurător. Trebuie să recunosc că e grozav, deşi sunt sigur că nu la noi s-au gândit ei, dar aşa a fost să fie; „It works for me!”. Asta e o expresie din limba cea nouă, pe care am învățat-o aici. Este limba engleză, deşi Anglia, țara în care a fost inventată, este în altă parte, necunoscută încă mie. Poate cuvântul „unit” să aibă mai mult sens: aici sunt oameni veniți din diferite locuri, vorbind limbi diferite acasă la ei, şi care au ales engleza ca mijloc de comunicare între ei.

Există, deci, ceva ce-i uneşte. Oamenii însă folosesc limba mai mult că să-şi ascundă adevăratele intenții, decât să comunice, aşa că nu cred că pentru asta au venit aici, şi nici pentru curtea mare şi frumoasă, care este grozavă pentru mine, nu şi pentru ei. În plus, sunt şi mult mai agitați, îngândurați, nervoşi, „stresați”, că să folosesc un cuvânt al cărui înțeles eu îl cunoşteam demult şi pe care îl foloseau şi ei, dar abia acum încep să-i afle sensul. Vine de la apăsare; există ceva ce îi apasă şi, deşi nu se vede, lor le pasă. Ceva totuşi există: în ciuda lipsei banilor, ce este invocată aproape zilnic, eu primesc mai multă carne decât înainte, şi cred că şi ei.

*   *

*

De câtva timp, stăpânii au început să mă ia şi pe mine cu maşina. Mă cam enervează că, atunci când opresc în vreo parcare, mă obligă să rămân încuiat în maşină, dar pentru drumul propriu-zis merită acest sacrificiu. Poți vedea o mulțime de lucruri. Uneori îi înțeleg fiindcă intră în clădiri unde accesul câinilor este interzis. Alteori, însă, văd că alte persoane merg însoțite de prietenii lor de acasă, ce-i drept cu zgardă (Câtă înjosire!!!). Ei, probabil, cred că eu nu aş fi capabil să mă adaptez la societatea asta nouă. Sunt sigur că se înşeală, pentru că eu sunt convins că am o capacitate de adaptare superioară lor, evident, pentru un cățel. Chestia asta cu adaptarea este ceva foarte complex la oameni. Pe de o parte, stăpânii mei fac eforturi disperate să se adapteze, deşi în multe privințe ei le sunt superiori localnicilor. Acest lucru este vizibil chiar şi pentru mine şi sunt convins că o ființă mai „evoluată”, nu numai că nu m-ar contrazice, dar ar găsi argumente suplimentare. Ceilalți, însă, localnicii, cu cât eforturile noilor veniți sunt mai mari, cu atât strâmbă din nas mai mult. Iar aroganța lor este direct proporțională cu diferența dintre ei, dar nu în sens pozitiv, ci negativ. Cu alte cuvinte, cu cât sunt mai proşti cu atât se dau mai mari şi sunt mai ranchiunoşi.

*   *

*

Invidia este una dintre trăsăturile cele mai caracteristice ale oamenilor. Mă întreb dacă ea, invidia, este unul dintre factorii care i-a făcut atât de performanți, sau este o consecință a stadiului prea înalt pe care l-au atins şi pe care nu-l mai pot controla. Sper că vor reuşi să-şi rezolve această dilemă — deşi mă îndoiesc — pentru că, dacă am rezolva-o noi, cățeii, nu le-ar folosi la nimic, fiindcă nu ne-ar înțelege. Uneori chiar mă întreb, oare cine sunt mai înțelepți? Noi sau ei? I-am auzit spunând că „degeaba oferi libertate

unor oameni care îşi doresc să rămână sclavi”. Cred că n-au înțeles nici ei prea bine ce anume au vrut să spună cu asta. De multe ori „gura păcătosului adevăr grăieşte.
În ceea ce mă priveşte, zgarda cu care ne poartă pare să fie un fel de simbol al sclaviei. Aşa simt şi ei că sunt stăpâni. Da, uneori mă umileşte, dar pe de altă parte îmi dau seama că este o necesitate şi atunci o accept, nu numai pentru că ea îmi arată limitele, dincolo de care însăşi viața mea ar putea fi în pericol, ca să nu mai vorbesc de poznele pe care aş putea să le fac, dar, mai important decât aceste mici neplăceri, există statutul pe care, benevol, l-am acceptat pentru avantajele sale. Şi nu mă gândesc doar la faptul că mă scuteşte să-mi caut zilnic hrana, să mă apăr de prădători şi alte pericole, ci la relațiile spirituale ce se pot crea între ființe superioare, cum am fi noi cățeii şi oamenii, relații ce nu ar fi posibile în condiții de sălbăticie, hăituit zilnic de nenumărate primejdii şi obligat să omori ca să ai ce mânca. Nu voi înțelege de aceea niciodată de ce oamenii se străduiesc să fie ei şefi, când este atât de comod să fii subordonat. Totul este să-ți găseşti stăpânul pe măsură. Eroarea cred că vine din inversarea rolurilor: ar trebui ca subordonații să-şi aleagă stăpânul şi nu invers. Poate că acesta este sensul cuvântului democrație! Nu ştiu încă!

*   *
   *

Multe lucruri pe lumea asta sunt aşezate invers! Prea multe! Aproape că mă întreb dacă există ceva rațional. Acesta este un cuvânt ce îl aud frecvent şi îmi imaginez că este ceva ce oamenii caută permanent, deşi nu-l găsesc niciodată când trebuie. Spun doar că aşa ar fi fost rațional să fie atunci când comentează faptele altora, dar, când e să aleagă ei, găsesc întotdeauna o sumedenie de alte variante pe care le regretă mai târziu. Noi, cățeii, facem mai puțin caz de rațiune; avem, în schimb, simțurile cu mult mai ascuțite şi se pare că ele ne conduc mai bine. De ce-or fi renunțat oamenii la ele nu ştiu. Nu cred că au făcut-o conştient. Pur şi simplu li s-a întâmplat din aproape în aproape, umblând după himere. Apropo, ştiți ce sunt alea himere? Fantastic cuvânt! Am să vi-l explic mai târziu; acum nu am nici eu o explicație „rațională”. Pot să vă spun doar că seamănă cu ceva ce îți zboară pe sub nas, sau numai ți se pare că zboară, ai vrea s-o prinzi cu gura şi simți doar dinții cum se lovesc între ei, cei de sus cu cei de jos, pentru că între ei nu se află nimic din ceea ce credeai că ai prins.

*   *
   *

Zilele trecute m-am împrietenit cu un vecin. S-a întâmplat în timp ce amândoi ne uitam lung după o căţeluşă ce ne privea dintr-o maşină care tocmai trecea pe strada noastră. Totul s-a petrecut foarte repede. Nu se ştie cine era alesul, eu sau vecinul meu, aşa că fiecare putea să creadă că el era acela. Brusc, amândoi am simţit o simpatie reciprocă ce trebuia neapărat manifestată cumva, aşa că am tras o joacă pe cinste. Nu mai făcusem aşa ceva de foarte mult timp şi chiar îmi era dor. În plus, terenul de joacă s-a dovedit a fi ceva ce încă nu testasem: o peluză cu iarba tunsă scurt, stropită bine dis-de-dimineaţă, pe care soarele tocmai o încălzea. Fără pietre, fără buruieni, fără denivelări, doar iarba deasă ca o perie moale. Era o plăcere să te tăvăleşti. Iar partenerul meu s-a dovedit a fi un maestru. Ştia şi câteva figuri noi pentru mine, dar şi eu l-am învăţat câte ceva ce el nu ştia. Ce mai, a fost „un regal”. Cum orice lucru bun se termină rău, şi joaca noastră a fost întreruptă brusc de stăpânul peluzei. Vezi bine, nu eram acasă, nici la mine nici la prietenul meu, iar aici, în ţara asta, nu ai voie să stai decât pe terenul tău — mă rog, al stăpânilor tăi. Pe stradă se merge doar în maşină, iar prin parcuri şi alte locuri asemănătoare numai cu lesă. Nici vorbă să-ţi marchezi teritoriul la rădăcina copacilor, pentru că au făcut-o oamenii mai înainte. Oricum, joaca noastră, atâta câtă a fost, mi-a făcut o deosebită plăcere şi, trebuie să recunosc, începusem deja să obosesc. Păstrez încă sentimentul teribil al salturilor ce le făceam unul către celalalt, amortizate de căderea în iarba elastică şi moale. Grozav a fost!

*   *

*

Apropo de stropitul peluzei. Aproape toate casele au câte una în faţă şi toate sunt îngrijite de la bine în sus. Asta ţine de mândria proprietarului. Mai toţi au maşini de tuns iarba, fiindcă trebuie să spun că nu plantează flori sau altceva, ci doar iarbă. Dacă proprietarul nu se poate ocupa de îngrijirea peluzei, vine o echipă specializată.

„California este binecuvântată de Dumnezeu” — iată o expresie des auzită pe aici. Partea cu Dumnezeu şi binecuvântarea lui am s-o explic mai târziu, pentru că e mai complicat, iar acum nu mă pot concentra. Dealtfel, nici nu ştiu dacă o voi putea explica, pentru că nici eu n-am prea înţeles-o. Acum vreau doar să scriu de ce se spune astfel despre California şi de ce îşi doresc oamenii să vină aici. Este o zonă aridă, semideşertică, în trecut aproape nelocuită. Asta în partea în care apune soarele, lângă ocean. În partea cealaltă, se ridică brusc nişte munţi înalţi. Acolo nici acum nu locuiesc decât foarte putini oameni. Există chiar o zonă decretată parc naţional şi lăsată

special în totală sălbăticie. Atunci, de ce vin oamenii aici şi de ce este ea binecuvântată? Oamenii vin pentru că sunt obişnuiți să trăiască în turmă, şi dacă zice cineva că e bine să facă un anumit lucru, în scurt timp şi alții fac la fel. Cel mai elocvent este în ceea ce se numeşte modă. Cu cât o idee este mai trăsnită, cu atât mai repede este însuşită. Condiția este ca inovația să fie total nefolositoare, dacă se poate chiar stânjenitoare la purtat. În California, însă, nu este vorba de modă ci de interese. Aici vin cei interesați să găsească de lucru în două domenii diferite, la extreme opuse: artă şi tehnologie de vârf. Ai crede că una pentru soț şi alta pentru soție sau invers, dar nu este aşa. Unde e unul e şi celălalt.

Dar tot nu am explicat de ce ar fi ea binecuvântată. Aerul uscat, deşi foarte bun la respirat, ar face ca vegetația să dispară în câteva zile. De aceea oamenii au construit conducte prin care apa este adusă din munți până în casele lor. Acolo, în munți, deşi vara plouă rar, iarna şi primăvara precipitațiile sunt abundente, astfel încât nu duc niciodată lipsă de apă. Cu aer uscat şi apă din belşug, cu climatizare în toate spațiile locuibile, chiar şi în maşină, te simți „ca în Rai". De unde se vede că Raiul ar trebui să aibă aer condiționat ceea ce mă îndoiesc să fi existat în vremurile biblice, pentru că electricitatea a fost inventată mai târziu.

Am putea spune că această zonă este binecuvântată de oameni, pentru că ei au adus apa şi ei sunt cei care stropesc peluzele zilnic. Cum, necum, este într-adevăr plăcut. În Europa, continentul cel vechi, se mai spunea că Dumnezeu a făcut lumea, cu excepția Olandei, care este făcută de olandezi. Asta mi se pare o exagerare. E drept că acolo terenul a devenit locuibil, datorită unor diguri construite de olandezi. Asta înseamnă că ei au schimbat destinația terenului, nu că l-au făcut ei. De făcut l-a făcut tot Dumnezeu, ca şi pe olandezi, dealtfel.

Uite că, iarăşi, am început să vorbesc despre Dumnezeu. Când eram mic - adică tânăr, pentru că mic sunt şi acum, dar oamenii nu au diminutive separate pentru vârstă şi dimensiuni — când eram mic zic, credeam că Dumnezeu pentru oameni e la fel cum sunt oamenii pentru noi, cățeii. Recunosc că eram tare prostuț pe atunci. Acum îmi dau seama că este cu totul altceva, dar ce anume tot nu ştiu. Se pare că nici oamenii nu sunt cu mult mai avansați în aceasta privință, pentru că n-au fost în stare să-mi explice oricât au încercat. Că nu mi-au explicat mie, treacă-meargă, dar se pare că nu-şi pot explica nici lor. Uneori şi-l imaginează că ar fi ceva tot ca ei, nu neapărat de aceeaşi formă, dar cu atribute asemănătoare, doar mult mai puternice. Asta este cea mai mare prostie posibilă. Dacă noi, cățeii, am

gândi că Dumnezeu este un dulău mai puternic, am fi acuzați imediat de blasfemie. Diferența este aceea că oamenii se cred atât de grozavi încât de la ei până la Dumnezeu n-ar mai fi decât un pas. Ba, unii dintre ei pretind că ar fi nici mai mult nici mai puțin decât trimişii lui Dumnezeu pe pământ; sau măcar că ar avea o legătură spirituală cu el, un fel de <pilă la şefu’>.

*   *

*

Sunt mult mai mulți câini prin casele oamenilor decât s-ar părea, privind din exterior. Azi dimineață am zărit unul chiar în apropiere, într-o casă în care credeam că nu locuieşte nimeni. Stăpânul lui ieşise să bată covoarele în spatele casei. Era un tip destul de în vârstă, dar suficient de vânos, judecând după cum se încrâncena asupra covoarelor. Ceea ce m-a uimit a fost atitudinea lui față de „cel mai bun prieten”, pe care îl legase de un pom, chiar lângă suportul pentru covoare. În timp ce bietul animal plângea de ți se rupea sufletul — se vede că nu era obişnuit să fie legat — stăpânul său avea imbecilitatea să vadă în asta o manifestare a iubirii pentru el. Iar asta se numeşte la oameni dragoste pentru animale, deşi în mod evident este doar dragoste pentru propria lor persoană, egoism sută la sută. Incapabili să-şi găsească perechea printre semeni, ei se folosesc de noi pentru ca să-şi echilibreze psihicul. Cred că am avut mare noroc cu stăpânii mei. De fapt, trebuie să-i fiu recunoscător ei, pentru că ea m-a adoptat. Aşa era pe atunci la modă printre domnişoare. Dragostea a venit mai târziu, şi asta datorită mie, care am ştiut să-i atrag atenția. Ea este însă o femeie normală. Şi-a găsit, până la urmă, un bărbat pe măsură şi s-a măritat cu el. Aşa e la oameni: se cuplează doi câte doi şi rămân aşa toată viața, dacă nu cumva se ceartă, ceea ce se întâmplă destul de des. Obiceiul vieții în doi există şi la alte animale; cearta însă se întâlneşte numai la oameni. La noi este mai simplu: noi nu ne certăm niciodată, pentru că nu ne cuplăm decât pentru moment. În rest, fiecare cu viața lui. Mă gândesc ce s-ar fi întâmplat, dacă nu s-ar fi căsătorit. Vorbesc despre stăpâna mea. Probabil că m-ar fi ținut pe mine toată ziua în brațe, ceea ce nu-i tocmai rău, dar cu timpul devine plictisitor. Sau poate că ar fi găsit o nemernică de pisică, suficient de leneşă să toarcă în brațele ei de dimineața până seara. Cât despre stăpân, el a plăcut-o mai întâi pe ea şi apoi s-a obişnuit cu mine, pe care mă vede mai mult ca pe o anexă a ei, dar îl îmbrobodesc eu şi pe el, în curând.

*   *

*

Spuneam, mai deunăzi, că oamenii au venit aici de prin toate „colțurile” lumii. Din această cauză, deşi nu ştiu de ce aceasta ar trebui să fie o cauză, ei vorbesc limbi diferite, motiv pentru care cred că există foarte multe asemenea colțuri. Limba este un mijloc de comunicare, deci ar trebui să fie pe cât se poate universală. Pe cât se poate am zis. Noi putem, deşi numărul raselor canine creşte. Ei nu pot, deşi rasele umane sunt pe cale de unificare. Ba, parcă încearcă tot mai mult să se diferențieze în grupări tot mai mici, dacă nu se mai poate prin rasă, atunci prin limbă şi tot felul de alte găselniți. Iar dacă au reuşit să formeze un astfel de grup, nu trece mult şi se încaieră cu celelalte grupuri. Chiar şi între oameni care vorbesc aceeaşi limbă există tentația de a crea limbaje particulare, ca şi cum ar dori să comunice numai doi câte doi. Secretomania este o caracteristică eminamente umană.

Mai au ei, oamenii, şi alte caracteristici de care n-aş fi atât de mândru, dar este deja de notorietate constatarea că cei cu mai puține calități încearcă să-şi pună în valoare defectele.

Există, ce-i drept, printre oameni şi unii care încearcă să aducă limba la o formă standard, cunoscută şi respectată de către toată lumea, dar aceştia nu sunt printre cei mai deştepți şi, de aceea, nu-i ia nimeni în serios.

*   *
  *

De multe ori mă gândesc la pretinsa dragoste pentru animale a oamenilor, „cei mai buni prieteni ai omului” etc. Ea se confirmă doar uneori şi mai ales la persoanele adulte, mai rar la copii; ori se ştie bine că tocmai copiii sunt cei mai sinceri. Există iubitori de animale şi printre copii, nu pot să neg. Majoritatea, însă, nu ne dau nici o atenție. Cei mai periculoşi sunt cei care se arată iubitori în prezența altor persoane, iar când rămânem între noi îți ard un picior în fund de zbori doi metri. Asta când nu vor să ne demonteze, ca pe jucării, să vadă ce se află înăuntru. Mai grav e cu pisicile. Uneori chiar mi-e milă. Aşa nesuferite cum sunt ele, când vreun copil rău le trage de coadă parcă simt o săgeată în inimă. Ce-i drept, ele sunt de vină, pentru că îşi forțează norocul. Impertinența lor atinge o culme absolută: deşi aparțin uneia dintre cele mai feroce specii, pretind că sunt blânde şi nu se sfiiesc să se aşeze în poalele oricui le acceptă. Ptiuuuu! De necrezut!!! Perfidă specie!!! Numai un om ar fi în stare să le țină în brațe. Şi mai mănâncă şi şoareci. Au stomacul rezistent. Dar ce nu e rezistent la pisici? Mai ales obrazul. Numai oamenii le depăşesc. Poate de aceea se înțeleg atât de bine. Au un punct comun. Mă rog, fie la ei acolo! Eu încerc să nu mă enervez prea tare.

*   *
   *

Câinii simt bunătatea / răutatea. Oamenii o maschează, deşi pe noi nu ne pot înşela, pentru că noi îi simţim prin mijloace specifice. Ei au altă metodă. În funcţie de obiceiuri şi educaţie, îşi însuşesc un întreg sistem de norme de comportare. Acest sistem le permite, pe de o parte, să parcurgă un traseu social potrivit aspiraţiilor lor, iar pe de altă parte, să fie recunoscuţi de către ceilalţi, ca făcând parte dintr-o anume categorie socială. Unora le reuşeşte, altora nu, în special atunci când simulează apartenenţa la o categorie diferită decât cea reală. Aici un rol esenţial îl are educaţia; prin aceasta ei se transformă. Există însă şi limite. Unele caracteristici sunt înnăscute în individ: el poate fi rău sau bun, avar sau culant, pofticios sau nu etc. Aceste caracteristici pot fi estompate sau amplificate prin educaţie, dar nu pot fi în totalitate anulate. Alte caracteristici, însă, ţin doar de normele de comportare cu care a fost obişnuit în copilărie. Unii oameni, spre exemplu, au fost învăţaţi să folosească la masă furculiţa, alţii beţişoarele, cum fac cei cu ochi oblici şi nasul mic. Şi unora şi altora le vine greu, mai târziu, să-şi schimbe stilul. Un alt exemplu şi mai elocvent este modul în care stau la masă: pe scaune la mese înalte sau la mese mici, pe jos cu picioarele sub ei. Ultimul cere o anumită elasticitate a picioarelor, pe care, dacă nu au exersat-o de mici copii, n-o mai pot practica la maturitate. Asta este o chestiune de tradiţie, şi fiecare om este liber să procedeze aşa cum a fost obişnuit. Există, însă, reguli de comportare obligatorii, pe care copilul trebuie să le înveţe de mic. Ca să fiu mai exact, trebuie să fie învăţat. Cu alte cuvinte adulţii sunt cei care ar trebui să se ocupe cu asta. Din punctul de vedere al copilului, este indiferent dacă se deprinde cu o regulă sau cu alta. Este obligaţia adultului să-l înveţe regula corectă, potrivit societăţii în care se află. Există, pentru asta, expresii de genul „copil bine crescut" sau dimpotrivă „copil prost crescut". Este clar că nu copilul este autorul acţiunii, ci altcineva; cineva care se ocupă de educaţia lui. Copilul nu este subiectul, ci obiectul acţiunii. Din acest motiv, nu copilul, ci adultul este responsabil de buna sau proasta creştere a copilului. Din păcate, însă, mulţi părinţi spun: „Ei, lasă-l, e doar un copil", ca şi cum regulile de comportare s-ar învăţa la bătrâneţe. Un astfel de copil este unul ne-educat. Un copil prost crescut este unul care a învăţat o regulă greşită; unul ne-educat nu a fost învăţat să aplice nici regulă şi a ales el una care i s-a părut mai eficientă pentru interesul lui imediat, dar care probabil că se va dovedi greşită mai târziu. Unii, mai inteligenţi, găsesc regula bună de la început. Oricum, aceştia sunt puţini.

Pentru marea majoritate, educaţia este cea mai eficientă şi sigură metodă de a modela un copil potrivit societăţii în care va urma să trăiască.

*   *
   *

Se tot vorbeşte pe aici despre diferenţele de regim politic, totalitarism, democraţie, economie de piaţă şi o mulţime de alte cuvinte ce stârnesc printre oameni dispute aprinse. E puţin mai complicat de explicat şi chiar de priceput. Nici măcar oamenii nu le-au înţeles în totalitate, dovadă că au opinii diferite, aşa că pentru noi, căţeii, pare un subiect cosmogonic. La mijloc este o chestiune de cultură generală. Eu încerc s-o înţeleg prin ceea ce văd.

Îmi amintesc acum o scenă pe care am văzut-o înainte de a veni aici. O femeie cu fustă lungă, largă şi foarte colorată intrase în curtea unui om să ia ceva. Acesta a văzut-o şi a alungat-o. După ce femeia s-a îndepărtat suficient, s-a aplecat puţin în faţă, şi-a ridicat fusta arătându-i bărbatului - care continua s-o dojenească - fundul gol. Vezi bine, altă lenjerie nu avea. Acesta a tăcut brusc şi chiar şi eu am rămas cu gura deschisă. Nu ştiu cum o fi la oameni, dar în lumea noastră încă nu s-a întâmplat ca o femelă să-şi ridice coada în semn de bătaie de joc în faţa unui mascul. Ridicatul cozii are cu totul şi cu totul altă semnificaţie la noi: înseamnă că îl accepţi ca partener în speranţa unei minunate împerecheri. (Căţelandrii ce-şi ţin permanent codiţele ridicate sunt scuzaţi; ei încă nu au noţiunea sexului.) Dacă nu păstrăm sensul unor gesturi elementare, atunci totul se duce de râpă. În cazul omului despre care vorbeam, acesta a rămas mut, pentru că femeia i-a arătat neputinţa lui în faţa obrăzniciei ei. Pe un plan mai general, ea a arătat neputinţa lumii civilizate în faţa celei necivilizate, atunci când prima nu-şi poate apăra normele de conduită. Civilizaţia înseamnă să ai şi să respecţi normele de convieţuire care fac ca viaţa să fie posibilă pentru toată lumea din cetate, adică din localitatea în care te afli. Cetăţean, adică membru al cetăţii, este cineva care, din moment ce locuieşte acolo, respectă regulile.

De aici decurge necesitatea ca societatea să aibă mecanismele de apărare trebuincioase. Când aceste mecanisme nu mai funcţionează dintr-un motiv sau altul, societatea se prăbuşeşte. Acolo, în ţara aceea situaţia s-a deteriorat prin forţă. După un război mare, unii oameni au încercat să anuleze vechile reguli şi să impună altele noi. Cum acestea n-au funcţionat, societatea s-a distrus. Astea sunt lucruri foarte complicate şi eu, un biet căţel, oricât de isteţ mă dau, trebuie să recunosc că nu le prea înţeleg în

întregime, mai ales că multe evenimente ale căror efecte le simțim azi, s-au întâmplat în trecut, pe când eu nici nu mă născusem. Nu vreau să fac o greşeală frecventă printre oameni, şi anume aceea de a atribui celor în viață greşelile celor din trecut, doar pentru că efectele acelor greşeli se resimt în prezent. (Mi-am amintit o glumă. La o discuție între pensionari, unul zice: „Ce timpuri pe vremea lui X-ulescu!". „Cum aşa", se miră ceilalți, X-ulescu fiind cunoscut ca un conducător detestabil. „Ce sex făceam pe-atunci!", răspunde primul. Este un exemplu ridicol de cum unii oameni — evident dintre cei mai limitați intelectual — amestecă lucrurile.)
Totuşi, câteva lucruri îmi sunt clare. Printre ele şi faptul că oamenii — aşa deştepți cum pretind ei că sunt — n-au reuşit să fabrice nici măcar o bucată de carne ca lumea şi îmi dau să mănânc tot felul de înlocuitori cu chimicale de-ale lor. Iar pentru o bucată adevărată de carne, chiar şi ei trebuie să omoare un animal. Păi, dacă nu reuşesc să facă un lucru atât de simplu, cum şi-au închipuit că vor reuşi să construiască o întreagă societate după reguli imaginate de ei, doar pentru că un descreierat îşi imaginează că el este cel chemat să reorganizeze lumea după capul lui?! Astea nu sunt decât noi utopii, noi religii, toate având aceeaşi soartă: să dispară, aşa cum au apărut. Rămâne întrebarea „de ce oamenii nu renunță la ele?". Ba mai mult, se pare că au nevoie de ele. Din când în când simt nevoia să mai facă câte o revoluție, aşa după cum noi, cățeii, avem nevoie din când în când să ne împerechem cu o cățeluşă.
Cât despre ambiția unora de a organiza societatea, ar fi fost bine ca, mai întâi, să fi observat că până ce şi la maşinile pe care le construiesc, fiecare piesă trebuie să se potrivească cu cele din jurul ei, ceea ce nu se întâmplă întotdeauna, deşi sunt făcute special pentru acel loc. Ba chiar şi atunci când reuşesc, maşina uneori se strică, iar — după un timp nu prea îndelungat — se uzează şi este aruncată. O societate, inclusiv a noastră, cea canină, nu numai cea umană, este formată din indivizi diferiți. Ei nu pot fi puşi unii lângă alții, într-o ordine impusă de cineva şi făcuți să funcționeze în ansamblu, ca un mecanism. Este o dovadă de maximă imbecilitate să-ți propui aşa ceva. Dacă s-ar fi uitat numai puțin primprejur, ca să nu mai vorbesc în trecut, ar fi observat acest lucru. Chiar şi o maşină, cum spuneam, după o vreme se uzează şi este aruncată. O societate artificial construită, chiar dacă ar funcționa pentru o vreme ar avea aceeaşi soartă. Este admisibil să construim o societate care, în mod inevitabil, se va strica?
Uneori, regulile oamenilor sunt bune, dar numai pentru lucruri mărunte. Ele nu sunt reguli universale, ca cele ale noastre, canine. Iată de ce societatea

umană, la fel cu cea canină sau cu oricare alta, ar trebui să respecte regulile universale, iar prima dintre ele este că orice individ este unic. (Ăsta-i aproape un pleonasm, dar poate că aşa pricep şi oamenii. Lor trebuie să le repeți de multe ori până pricep un lucru.)
Indivizii se asociază între ei şi funcționează ca un mecanism numai dacă şi când vor ei. Dacă au vreun interes, atunci mecanismul poate fi chiar impresionant, atât ca număr de indivizi ce cooperează, cât şi ca performanță. Pentru asta, însă, trebuie să existe un scop, iar acesta, din păcate, poate fi şi anti-social. Oricum, impunerea cu forța a unor reguli artificiale are, întotdeauna, o viață scurtă.
Ei bine, în țara aia din care am plecat, se spune că a existat o societate normală, cu regulile ei, dar, cum spuneam, au venit alții şi au încercat să impună regulile lor. Bineînțeles că n-a mers, mai ales că noile reguli nici măcar nu fuseseră verificate, dar ei sperau. Pentru a reuşi, aveau nevoie de aliați printre localnici, iar pentru ca să-i atragă, aveau nevoie de un motiv. Spuneam mai devreme că numai un scop comun îi poate face pe oameni să coopereze. Cum invidia este cel mai uman argument, i-au asmuțit pe cei mai proşti împotriva celorlalți. Este o tehnică folosită de multe ori, dar de obicei aceşti aliați de circumstanță sunt înlăturați, după ce organizatorii şi-au atins scopul. Ei bine, aici ei au rămas la putere. Mai rău decât atât: au exterminat elita vechii societăți. Se vede că au învățat bine principiile elaborate de unul Niccolò Machiavelli la capitolul despre cum să păstrezi controlul unei țări cucerite prin forță, din cartea lui, „Principele”. (Vedeți ce citit sunt? De fapt, n-am citit eu; am tras doar cu urechea la ce citeau şi discutau alții.)
Refacerea unei societăți distruse atât de mult este foarte dificilă şi durează. Este necesară, mai întâi, înlăturarea celor răi, educarea tineretului, care, la rândul lui, să-i educe pe cei încă şi mai tineri, aşa că abia peste câteva generații ne putem gândi la revenirea societății în limitele uneia normale. Acesta este şi principalul motiv pentru care stăpânii mei au plecat. Un om aparține unei singure generații, iar altruismul celor ce zic că ei construiesc pentru generațiile viitoare este doar un slogan.
Aici, în schimb, în noua mea țară, guvernanții veghează cu străşnicie ca toți oamenii să respecte regulile mici; şi asta este foarte bine, pentru că trebuie făcută o distincție clară între regulile mici, cele ce mențin status quo-ul societății, şi regulile mari, universale, care nu pot fi stabilite de nimeni, ci doar identificate şi respectate. Acum mă refer la cele mici. Acestea sunt obligatorii, chiar şi pentru noii veniți, imigranți, cum li se spune aici. Acolo

erau emigranți. (Ciudat cum ți se schimbă eticheta, în funcție de unghiul din care eşti privit!). Regulile de igienă în localuri publice, spre exemplu, sunt extrem de severe. În restaurante, abia dacă apuc să intru şi cineva se repede în spatele meu să-mi şteargă urmele, deşi sunt cât se poate de curat. Ba, uneori, mai aud şi vorbe mai puțin plăcute, şi atunci stăpâna mă ia în brațe. Dacă vreun cățel îşi face nevoile într-un spațiu public — evident, mie nu mi s-a întâmplat niciodată aşa ceva — atunci stăpânul lui scoate imediat o mătură minusculă şi un făraş, ia „produsul" şi îl pune într-o pungă de plastic. Interesant că nu i-am văzut niciodată făcând la fel şi cu „produsul" lor, atunci când şi-l lasă prin spatele vreunui boschet. Aici se întâmplă mai rar, pentru că nu prea sunt boschete; în schimb, există toalete peste tot.

*   *
   *

După atâta filozofie, gândul îmi zboară tot la iarba de pe peluzele din fața caselor. Trebuie să mărturisesc că, de când i-am prins gustul, folosesc orice prilej s-o zbughesc de oriunde m-aş afla şi să mă tăvălesc măcar un pic pe cea mai apropiată pajişte. Când mă vede stăpânul casei e simplu: el mă alungă şi eu fug. Când, însă, mă vede stăpâna mea, e mai neplăcut, pentru că ea mă mustră şi atunci îmi pare rău că-i produc necazuri. Tentația este însă prea mare şi, uneori, îmi este greu să-i rezist. Sunt, totuşi, doar un biet cățel.

Iată că sunt şi ipocrit. Mă folosesc de micimea mea, pentru ca să-mi scuz slăbiciunile. Mă consolez cu gândul că oamenii sunt incomparabil mai nevolnici decât noi, atunci când trebuie să-şi stăpânească sentimentele, să învețe din experiențele anterioare şi să nu repete greşelile trecutului. Aşa după cum se comportă, se pare că nu evoluează deloc, ba dimpotrivă, parcă involuează. Dacă nu ar fi tehnica, ar fi dispărut de mult, fiindcă sunt din ce în ce mai puțin adaptați la lumea reală. În ceea ce ne priveşte pe noi, nu ştiu dacă evoluăm sau nu ca specie, dar ca indivizi ne adaptăm în fiecare zi. Dacă aş fi un cățel onest, mândru de apartenența lui la o categorie atât de specială, ar trebui să-mi recunosc slăbiciunile şi să mă străduiesc mai mult să-mi onorez rangul. Asta precis este ceva ce trebuie început mâine.

*   *
   *

Astăzi am fost într-un oraş foarte mare, într-o vizită la o familie ce emigrase mai demult din aceeaşi țară cu stăpânii mei. De curând, le mai venise o rudă şi acesta era principalul motiv al vizitei noastre. Era ca o

întâlnire de familie, deşi n-am înțeles dacă erau într-adevăr rude cu toții sau doar vechi cunoştințe. Noul venit, muncitor de profesie, era hotărât să rămână permanent, deşi nu avea formele legale. Adusese cu el nişte semințe ale unui soi de plantă cu randament superior - zicea el - pe care spera s-o cultive aici şi să facă avere în acest mod. A constatat însă că există o mulțime de obstacole, nu numai birocratice, dar şi de mentalitate şi, mai ales, de organizare. Chiar dacă ar fi cultivat semințele, aici nu poți să ieşi în piață şi să vinzi. Nu numai că ar fi ilegal, dar n-ar cumpăra nimeni un produs despre care nu se ştie nimic. Trebuie mai întâi să-i faci publicitate, ceea ce costă, lansarea se face prin lanțuri de magazine etc. Trebuie, deci, să faci o investiție, şi numai după aceea să aştepți rezultatele, ori el venise fără un ban. Pentru asta avea două soluții. Să facă un împrumut, dar el nu era cetățean american şi venise cu viză de turist, pentru două luni. A doua soluție era să se asocieze cu cineva, cu alte cuvinte să-şi vândă ideea şi să împartă câştigul cu adevăratul investitor. Pe investitor trebuia, mai întâi, să-l găsească şi — cu această ocazie — a aflat că ideea lui nu era nici pe departe foarte originală. În plus, piața alimentară americană este inundată cu o diversitate fantastică de produse aduse din toate colțurile lumii. Pe scurt, doar ignoranța lui era cu adevărat remarcabilă. Cu speranțele unei afaceri prospere risipite, şi-a găsit de lucru culegând cutiile goale de băuturi răcoritoare aruncate de oameni din maşini la marginea şoselelor. Nu numai că primea pe ele foarte puțini bani, dar erau şi rare, pentru că americanilor li se spusese că n-ar fi civilizat să arunce cutiile goale pe fereastră şi, cum ei doresc să fie considerați ca fiind la fel de civilizați ca şi europenii, şi-au însuşit repede recomandarea. În această situație, se gândea să se întoarcă în țara de origine. Întâlnirea noastră era, deci, una de rămas bun; sau, poate, o altă încercare de-a lui prin care spera să se aciueze pe aici.

Am întârziat destul de mult în această vizită, astfel că, atunci când am plecat, aspectul străzii era complet diferit față de ceea ce văzusem mai devreme. Deşi nu era foarte târziu, soarele abia se culcase, magazinele erau închise, obloanele trase, iar în față, pe trotuare, se aflau şiruri nesfârşite de saci din plastic plini cu resturi menajere. O maşină mare, ce nu poate fi văzută circulând în timpul zilei, le culegea, dar se vede că vor avea de lucru câteva ore bune. Agitația oamenilor dispăruse complet; doar câțiva trecători, majoritatea vagabonzi ce miroseau mai urât decât sacii cu gunoaie.

*   *
   *

Pe când mă plimbam împreună cu stăpânii prin ceva ce părea a fi un parc, am văzut-o pe căţeluşa din maşină, cea după care ne uitam eu şi vecinul meu când ne-am împrietenit. E frumoasă, dar tare arogantă! Mergea ţanţoşă, cu capul sus, ca o prinţesă. Cred că mă place. I-a scăpat o privire ce nu mă înşeală. Când am încercat, însă, să mă îndrept către ea, stăpâna m-a tras scurt de lesă, mai-mai să mă sugrume. Ce ştiu ei, oamenii, ce înseamnă puterea atracţiei canine!! Sau poate că ştiu, dar se feresc….

*   *

  *

Acum, că mi-am făcut câţiva prieteni, am avut prilejul să intru şi prin alte curţi. Cum spuneam mai demult, aici au venit oameni din mai multe părţi ale lumii. Aceştia, nu numai că vorbesc limbi diferite, dar unii chiar şi scriu în mod diferit. (O prostie nu dispare, decât după ce îşi epuizează toate posibilităţile, uneori inepuizabile.) În casele lor încă nu am intrat, dar, uneori, îşi mai lasă cărţile prin curte, după ce se prefac că citesc, aşezaţi la soare, lângă piscină. După mai puţin de o pagină, fie că adorm, fie se aruncă în piscină sau sună telefonul din casă şi, cu nespusă bucurie, abandonează cartea. Atunci am şi eu ocazia să mă uit pe carte. Bineînţeles că, în funcţie de limba pe care o vorbesc, folosesc semne diferite. După modul în care citesc (atunci când citesc) am mai observat o diferenţă: unii oameni înşiră semnele pe orizontală, în timp ce alţii pe verticală, ceea ce îi obligă să mişte şi capul în mod corespunzător. Nu ştiu dacă este doar o supoziţie sau acest gest chiar are urmări pe plan psihologic, fiindcă primii lasă impresia unor indivizi curioşi, ce îşi mişcă rapid privirea dintr-o parte în alta, din dorinţa de afla cât mai multe; sau poate de teamă să nu le scape ceva ce ar fi bine să ştie. În acelaşi timp, se pare că nu sunt niciodată de acord cu opinia autorului. Ceilalţi, în schimb, adică cei ce scriu pe verticală, îşi mişcă privirea, când în sus, de parcă invocă o divinitate, când în jos, cu smerenie, deşi nu se dovedeşte că ar fi mai buni decât ceilalţi. În schimb, par să fie extrem de serioşi. Mai presus de orice, însă, arată că au înţeles ceea ce au citit. Că sunt de acord cu opinia autorului este dincolo de orice îndoială, deoarece se pare că au un mare respect pentru cei din trecut şi consideră că ceea ce se află scris într-o carte nu este doar o opinie, ci o învăţătură; adică ceva ce ar trebui să-ţi însuşeşti. E drept că s-ar putea ca şi aceşti înţelepţi să se fi înşelat, mai ales că, între timp, lumea s-a mai schimbat, dar e bine să te gândeşti de două ori dacă opinia ta este într-adevăr demnă de luat în seamă. Chiar şi aşa, opinia ta se fundamentează pe a lui; şi e mai bine să se fundamenteze pe ceva, decât să plutească în aer.

Chiar şi între cei ce scriu pe orizontală există o diferență. Unii o fac de la stânga la dreapta, în timp ce alții de la dreapta la stânga. Primul mod este firesc pentru cei ce se servesc de mâna dreaptă. Pare curios, dar oamenii nu sunt capabili să se servească de ambele mâini în aceeaşi măsură. Cei mai mulți sunt dreptaci. Din acest motiv, ceilalți, stângacii, obligați să scrie tot de la stânga la dreapta, dar cu mâna stângă, lasă impresia că au ceva de ascuns.
Nu ştiu de ce, mişcarea capului pe orizontală îmi sugerează verbul a oscila, în timp ce mişcarea pe verticală a pendula. De fapt, este acelaşi lucru, în planuri diferite. Ambele, ca şi pendulul, trec printr-o poziție intermediară căreia eu îi spun punctul zero. Unele diferențe totuşi există. A oscila induce, din punct de vedere psihologic, o nehotărâre, o persoană care nu poate alege între două sau mai multe variante, iar punctul zero nu-i inspiră suficientă încredere. Este o persoană ce nu poate urma cu fermitate o anumită cale, fiindcă permanent îi surâd alte opțiuni. În consecință, merge în zigzag sau, mai frecvent, stă pe loc, fiindcă nici măcar nu s-a hotărât să plece.
Pendulul, în schimb, este plin de viață, poate prea plin şi, de aceea, este permanent în mişcare sau aproape permanent. Nu pot spune că cei cu scrierea pe verticală sunt mai activi decât cei cu scrierea pe orizontală; dimpotrivă, parcă e chiar invers. Gândul meu a plecat, însă, către pendul şi am abandonat subiectul cu scrisul. Aşadar, vorbind despre pendul, constat că acesta realizează poziția nefirească în care se află la un moment dat, ştie şi unde îi este locul ce i se cuvine şi se îndreaptă către acesta. Din nefericire pentru el, din cauza avântului ce şi-l ia, trece prin acel punct în cea mai mare viteză şi îşi continuă drumul în direcție opusă. Evident că realizează eroarea, regretă, nu poate frâna pentru că nu are frâne, dar îi dispare treptat elanul şi se opreşte. Este singurul lui moment de repaus, în punctul cel mai nefast în care s-a aflat vreodată, cu excepția celui din care a plecat. Nu-i rămâne decât să facă cale întoarsă. Elanul lui sporeşte pe măsură ce se apropie de țintă, unde însă, odată ajuns, nu se poate opri şi repetă pentru a n-a oară aceeaşi greşeală, fiindcă nu a învățat nimic din toată agitația lui anterioară. Cu timpul însă, asemenea ființelor care îmbătrânesc, chiar şi pendulul pierde din energie, amplitudinea oscilațiilor este tot mai mică, până când ajunge la zero. Am putea crede că şi-a văzut, în sfârşit, visul cu ochii, dar stagnarea în punctul zero înseamnă, de fapt, moarte. El nu mai este un pendul, ci un biet obiect atârnat într-un cui sau ceva asemănător.
Este, totuşi, un caz fericit, fiindcă un bobârnac poate fi suficient să-l facă din nou să oscileze, cu alte cuvinte să-i dea viață. Bobârnacul îl poate primi

din neatenția cuiva sau cu bună știință, eventual din joacă. Cu bună știință este un fel de a spune, pentru că știința nu poate fi rea; cel mult utilizarea ei poate fi nefastă. Din joacă este cel mai probabil. Pendulul, însă, nu se mişcă din joacă, ci din necesitate. Mai demult, cineva filozofa spunând că atunci când, din joacă, un copil aruncă cu pietre în baltă să omoare broaşte, acestea nu mor din joacă, ci cu adevărat. Ce-i drept, broaştele nu au de ales. Pendulul însă ar putea să accepte jocul, rezultatul fiind oricum acelaşi.
Ciudat la pendul mi se pare a fi politica adoptată. Ideal ar fi să staționeze măcar un pic în poziția zero, şi să treacă cu viteză maximă prin pozițiile nefireşti, nu invers, adică aşa cum face în realitate. Din păcate, aşa ceva nici măcar natura nu a inventat. Sau, poate, că cineva a încercat, fiindcă există un soi de pendul care nu e pendul. Acesta este atârnat de un cui, asemenea celui normal, dar descrie o mişcare circulară în jurul unui punct. Cel care i-a imprimat această mişcare a fost mai dibaci, sau mai pervers. Greu de aflat! Bietul pendul nu se poate apropia de punctul după care tânjeşte, din cauza unei forțe malefice ce i-a fost inoculată odată cu impulsul inițial şi care îl ține la distanță. I se spune forță centrifugă. Din fericire, cum nimic nu e veşnic, cu timpul, şi aceasta slăbeşte, astfel încât sfârşitul este acelaşi.
Dintre cele două alternative, cea a pendulului clasic mi se pare mai avantajoasă. Acesta, deşi staționează doar în pozițiile cele mai nefireşti, trece din când în când prin poziția zero, chiar dacă o face cu viteza maximă. Oricât de neplăcut ar fi doar să treci pe-acolo fără să te poți opri, este, totuşi, mai mult decât nimic. Sau poate că nu e...., cine ştie?
Sincer să fiu, nici nu ştiu ce politică aş adopta dacă aş fi pendul. Noroc că nu sunt, deşi viața mă obligă, uneori, să pendulez, dar asta se întâmplă fără voia mea. Constat, doar mai târziu, că aşa s-a întâmplat. Eu întotdeauna am un țel bine definit, numai că acesta se poate modifica în timp, din diferite motive. Dacă mă gândesc mai bine, nici ideea pendulatului nu mă onorează, ba parcă cea a rotirii în jurul unei ținte ideale, pe care n-o pot atinge din motive independente de voința mea, este mai potrivită, cu observația că eu, spre deosebire de pendul, îmi pot modifica înălțimea, astfel încât nu mă învârt în cerc, ca pisica în jurul cozii, ci evoluez pe o spirală. Frumos cuvânt acest evoluez! Asta înseamnă că mă înalț, deşi se poate şi invers; dar la asta nu vreau să mă gândesc acum. Fapt e că, înălțându-mă eu, presupun că se înalță şi ținta. Este o consolare psihologică a faptului cert că distanța dintre mine şi țintă rămâne aceeaşi.

*   *
  *

Doamne, că proşti ne mai cred oamenii pe noi, căţeii! Aseară, la o şuetă, cucoanele nu aveau altceva mai bun de făcut decât să vorbească despre noi. Ce-i drept, fiecare îşi lăuda „cel mai credincios prieten", ceea ce ar trebui să ne măgulească, doar că inteligenţa noastră era evaluată după puterea lor de înţelegere. Nu este o noutate. Cât despre drăgălăşenia noastră văzută de ele... doar un umorist ar putea-o relata. Un umorist canin, fireşte. Cel mai tare m-a enervat o cucoană care făcea observaţii cu caracter general, probabil pentru că era singura fără căţel şi nu se putea referi la odrasla ei. Trebuie să recunosc că era şi singura ce spunea, din când în când, şi câte ceva cât de cât inteligent, dar întotdeauna de pe o poziţie de superioritate faţă de noi. De fapt, ea se simţea superioară faţă de partenerele ei umane, dar asta se străduia s-o mascheze. Nu cred că reuşea prea bine, dar nici nu mă interesează; m-a supărat prea mult atitudinea ei faţă de noi, pentru ca să-mi mai pese de relaţiile lor interumane. Pentru ca să exemplifice inteligenţa câinilor, povestea că a văzut ea un maidanez ce traversa strada pe la trecerea de pietoni, ca orice om disciplinat. Auzi la ea deşteptăciune. Păi era la mintea găinii să procedeze aşa; doar nu era să traverseze de nebun pe oriunde, să-l calce maşinile. Trecea şi el pe acolo pe unde maşinile opresc atunci când se formează un grup de oameni, că pe ei nu-i calcă. De regulă, acest lucru se întâmplă pe la intersecţii de străzi. Se pare că, dimpotrivă, oamenilor le este mai greu să se orienteze, motiv pentru care, în asemenea locuri, şi-au instalat semafoare ce le semnalizează prin culori când au voie şi când nu au voie să traverseze. În plus, există o regulă a turmei (Cuvântul e cam nepotrivit, pentru că, în mod obişnuit, se aplică la anumite animale. Diferenţa e doar de conjunctură, nu şi de înţeles.) Regula spune că nu este bine să te afli nici în faţă, unde poţi da în gropi şi, dacă te opreşti, te calcă turma, nici în spate, să „rămâi de căruţă" şi să te atace răpitorii, nici pe laterale, ci în mijloc. Acolo, în mijloc, protejat de restul grupului, eşti cel mai ferit de pericole, atât din exterior, cât şi de propriile tale erori. Maidanezul în cauză nu făcea altceva decât să respecte regulile.

Şi mai e ceva. Din tonul ei se citea că distinge o superioritate a câinilor de casă faţă de un maidanez. Însuşi cuvântul maidanez avea în gura ei o intonaţie peiorativă. Tare aş fi vrut să-i atrag atenţia că, de fapt, este invers. Mă gândeam, însă, nu numai că mi-ar fi greu să mă exprim pe înţelesul ei, dar şi că nu merită. Un căţel de casă este, de fapt, un leneş fricos, fără voinţă şi personalitate, ca să nu mai vorbesc de demnitate. Bineînţeles că teama de a lua viaţa în piept îl costă enorm. Numai un câine cu mirosul său bine cunoscut poate realiza dificultatea de a suporta ore în şir mirosurile —

atât pe cele naturale cât şi pe cele adăugate — ale femeilor ce vor să te țină în poale. Vă asigur că unele dintre ele sunt cumplite. Iar când îți mai pun şi o fundă pe cap, simți că ți-ai pierdut cu totul orice urmă de demnitate. Uf!!!! Mare noroc am cu stăpâna mea! Ea cel puțin are destul de lucru şi mă lasă în pace. Şi nici nu miroase urât!

*   *
  *

Deşi de felul meu nu sunt invidios, apropierea dintre om şi pisică îmi sugerează tot felul de întrebări. Constat, spre exemplu, că la pisici împerecherea dintre diferitele rase produce exemplare cu caracteristici mixte, care, însă, nu rezistă în timp, în sensul că nu se naşte o nouă rasă, cu alte cuvinte nu se produce o mutație (Am învățat şi eu ceva!) Tot cele clasice, robuste, rămân de bază şi, în primul rând, pisica vărgată. La oameni este invers. Ei sunt de diferite rase, în funcție de zonele din care provin, ceea ce mi se pare firesc, pentru că alimentația lor şi, în general, viața lor este foarte complexă şi dependentă de condițiile climaterice. Neavând blană, trebuie să se îmbrace diferit, în funcție de zona geografică în care se află, mănâncă ceea ce natura este dispusă să le ofere în acea zonă etc. Pe unii îi arde soarele mai mult decât trebuie, în timp ce altora abia dacă li se arată un pic, parcă doar atât cât să le amintească existența lui şi că ei, oamenii, se află într-un loc nepotrivit. Cu timpul, însă, datorită comunicațiilor tot mai intense între regiuni îndepărtate şi, în general, a creşterii tehnologiei, condițiile de viață pentru oameni devin tot mai uniforme. Se transportă zilnic mâncare de pe un continent pe altul, astfel că ei pot mânca orice, oriunde. Unde-i frig, fac cald, unde-i cald, fac frig etc. Aer condiționat introduc peste tot unde vor. În plus, se împerechează oameni de rase diferite şi, curios, produsele unor asemenea împerecheri sunt chiar mai viguroase decât părinții lor, adică invers decât la pisici. În curând va exista o singură rasă de oameni. O să mă întrebați cum e la noi, la câini. Păi, nu este cazul să facem asemenea comparații. La noi chestiunea este, în primul rând, de ordin cultural. E drept că, uneori, mai călcăm şi noi pe alături, că deh!, căței suntem şi noi, dar, în general, fiecare individ ține la rangul său şi nu se cuplează cu oricine. Noi avem pedigri. Dulău sau cățel, fiecare are mândria lui şi este mândru de pedigriul său.

*   *
  *

Tragedia omului începe din momentul în care s-a ridicat pe două picioare. Majoritatea mergătorilor pe patru picioare îşi acoperă atât anusul, cât şi

sexul cu coada. Cei câțiva cățelandri care îşi țin coada în sus nu trebuie să ne deruteze; este un gest adolescentin, la care vor renunța de îndată ce se vor considera maturi. De asemenea, umilința la care unii dintre confrații noştri sunt supuşi prin ceea ce oamenii numesc „sluj” este regretabilă, dovadă că cel în cauză revine la poziția normală imediat ce stăpânul nu mai este atent. Nu pentru că este incomod — cu puțin antrenament ne-am putea obişnui să mergem în două picioare — ci pentru că este total indecent să umbli cu sexul la vedere, expus în asemenea hal. Dar să revenim la om. Pe două picioare el ar fi trebuit să aibă două cozi, una în față şi alta în spate, iar el nu mai are nici una. Ruşinat fiind, a început să se îmbrace, ceea ce i-a adus două inconveniente suplimentare. Mai întâi, şi-a pus întrebarea: „cu ce?”. Aşa a apărut moda, care la rândul ei i-a indus pasiunea pentru îndeletniciri superficiale şi abandonarea preocupărilor serioase. Al doilea inconvenient este chiar mai grav, deşi gravitatea primului nu trebuie deloc subestimată. Poate că voi reveni cândva asupra lui, dacă timpul mi-o va permite. Acum trebuie să-l precizez pe al doilea. Ei bine, întrebându-se în fiecare zi cu ce să se îmbrace, dacă ultima găselniță este sau nu suficient de decentă etc. etc., sentimentul de ruşine a devenit tot mai persistent, i-a intrat în reflex. Omul se simte permanent ruşinat de ceea ce ştie el că are pe dinăuntru, adică sub haine, dar se preface că n-ar avea, sau — cum se spune — se simte cu musca pe căciulă. Iată şi această expresie „cu musca pe căciulă”, specifică oamenilor, fiindcă numai ei poartă căciuli. Protejat în acest mod, se face că nu ştie nimic despre existența muştii şi n-o alungă, aşa cum ar trebui, cel puțin din motive de igienă. De aici laşitatea! Ceea ce a urmat este de-a dreptul înfricoşător: cei care se ocupă de manipularea oamenilor au speculat sentimentul de ruşine, au imaginat o poveste pe care au poreclit-o „păcat originar” şi, de aici, au construit o întreagă religie. Iar pentru că, în decursul timpului, religia s-a dezvoltat în mai multe variante, oamenii au început să se măcelărească între ei, în numele „sfintei credințe” al cărei adevăr îl deține doar varianta lor. În mod evident, la mijloc erau cu totul alte interese, dar oamenilor le place să fie manipulați cu argumente de neînțeles. (Cele inteligibile sunt rezolvabile pe căi raționale, deci n-ar fi eficiente pe termen lung. De unde se vede că rațiunea, de care oamenii fac atâta caz, nu le este de nici un folos.)

Am vorbit mai devreme (era să spun lătrat, dar s-ar interpreta greşit) despre unii oameni care îi manipulează pe alții. Însuşi cuvântul „manipulat” este specific umanității, pentru că numai oamenii au mâini. Noi avem labe. Şi totuşi, manipularea subtilă a omului de către om, fiindcă despre asta este

vorba, se face cu capul şi nu cu mâna, astfel că termenul îmi pare puţin cam ciudat. Sau poate că tocmai aici este cheia: au căutat ceva ce este posibil doar la oameni, pentru că doar ei se manipulează reciproc şi numai ei au mâini, în timp ce cap au toate animalele. Singura explicaţie ce-mi vine în minte acum este faptul că oamenii fac atât de multe lucruri cu mâna, încât ei înşişi recunosc că ceea ce le produce capul nu mai are prea mare importanţă.

*   *
  *

Da, oamenii trăiesc în turmă, chiar dacă aparenţele sunt diferite, şi orice turmă are nevoie de conducători. Ştiu că termenul pare ofensator pentru ei dar, dacă ei nu au inventat un cuvânt mai adecvat, de ce m-aş osteni eu? În mod natural, turmele au conducători recunoscuţi de către toţi membrii, pentru că au fost aleşi după ce şi-au dovedit calităţile. Prezenţa lor este necesară, fiindcă ei protejează turma şi asigură calitatea speciei. Nuanţa peiorativă pe care oamenii o dau uneori cuvântului „turmă”, cu sensul de adunătură fără conducere este doar o consecinţă a orgoliului lor de specie superioară, deşi pare mai mult degenerată. În realitate, nu există turmă fără o structură organizatorică bine pusă la punct şi, mai ales, fără conducător. Poate cuvântul „gloată”, specific umanităţii, reflectă mai exact ideea de adunătură, deşi chiar şi gloatele au conducătorii lor, din păcate. Ei, oamenii, au inventat cuvântul „societate”, ceva foarte simandicos, în jurul căruia se vehiculează tot felul de idei menite să încurce şi mai mult minţile lor şi aşa destul de ameţite. În realitate, termenul s-ar potrivi mai bine unor specii de animale, a căror organizare poate servi ca exemplu de urmat pentru oameni.
Pe lângă laşitate, umanitatea are şi invidia, iar ea, invidia, îi împiedică să-şi aleagă conducătorii după criterii raţionale. Pe de altă parte, recunoscând în sinea lor că trăiesc în gloată, au luat modelul turmelor de animale, dar nu pe cel al animalelor libere — sălbatice, cum le spun ei — ci pe acela al bietelor animale domesticite. Iar cum acestea sunt conduse de către oameni, eventual ajutaţi de câini, că singuri nu se descurcă, au inventat un conducător superior, exterior turmei, astfel că religia lor se centrează pe acest şef imaginar. Bineînţeles că, în realitate, turma lor — pardon, societatea — are şefi reali. Ei, însă, nu sunt aleşi pe căi fireşti, ci se aleg singuri, după criterii numai de ei ştiute. De ochii lumii, se organizează spectacole de sunete şi lumini cu sloganuri electorale. I se spune democraţie şi ar vrea să fie tot un fel de religie. Nu cred să aibă şanse prea mari, mai ales că ideea nu este deloc nouă. Au mai încercat-o şi alţii, tot fără rezultat.

*   *
   *

Astăzi am auzit una tare: „Cuget, deci exist”. Cică ar fi spus-o un filozof, adică un om care gândeşte mai mult decât alţii. El avea probleme existenţialiste. Pentru că teoria la modă cerea ca orice afirmaţie să fie dovedită, iar el se îndoia de propria sa existenţă, a găsit proba tocmai în constatarea că, din moment ce cugetă, înseamnă că există. Dar cum oamenii cred că numai ei cugetă - noi animalele şi plantele avem doar reacţii instinctuale - rezultă că noi nici nu existăm. Cam la această concluzie ar trebui să ajung, dacă aş fi filozof. Din fericire, viaţa mea de câine m-a scutit de aşa ceva, aşa că nici măcar nu-mi pun o astfel de problemă. Din punctul de vedere al oamenilor, nu trebuie să cuget eu pentru ca să-mi dovedesc existenţa; trebuie să cugete ei, iar pentru asta este suficient să latru. Iar pentru că reacţia instinctivă la stimuli este universală în lumea vie, atunci pot fi şi mai convingător dacă îi muşc puţin de picior. Norocul lor este că eu sunt suficient de înţelept şi nu-mi pun mintea cu ei, decât doar dacă mă enervează prea tare. Apropo de înţelepciune; ştiţi că „filozofie” înseamnă „dragoste pentru înţelepciune”. Mare poznă cu preocuparea asta a oamenilor pentru ceea ce, de fapt, le lipseşte cel mai mult! Ei spun despre noi că avem simţurile dezvoltate pentru că să reacţionăm mai eficient la stimuli. Ei recunosc că şi-au pierdut mare parte din simţuri — dovadă şi expresia „nesimţit”, valabilă numai pentru oameni. Orice raţionament se bazează pe informaţie, iar informaţia vine prin simţuri. Cum simţurile noastre sunt mai dezvoltate, este firesc să judecăm mai bine. Am din acest motiv circumstanţe atenuante pentru oameni. Cât despre faptul că ei nu-şi dau seama de acest lucru simplu nu este nici el de mirare; aşa sunt ei făcuţi: cei mai proşti dintre ei se cred cei mai deştepţi şi, în infatuarea lor, emit şi reguli, pe care desigur nu le ia nimeni în seamă.

Partea cea mai proastă pentru oameni este că au devenit excesiv de preocupaţi de propria lor persoană. Şi asta de când au căpătat conştiinţa sinelui. Nu că nouă ne-ar lipsi, dar cel puţin noi ne limităm la cerinţele naturale fireşti, iar, în rest, ne bucurăm de viaţă, în timp ce ei se bucură dacă au găsit un pretext pentru un nou război, sau măcar dacă i-a murit capra vecinului. Sărmanele capre!

*   *
   *

Ieri, a venit în vizită o familie din ţara de origine a stăpânilor mei. Deşi noi suntem aici de puţin timp şi problemele de integrare în loc să se diminueze

parcă sunt tot mai grave, acum rolurile s-au inversat. Stăpânii pozează în americani autentici şi îi tratează pe musafiri ca pe nişte prăpădiți. Cu toată stima mea pentru ei, chestia asta nu prea îmi place. În ceea ce ne priveşte, dacă au dispărut multe probleme acute la început, dar care par mărunte acum, în schimb, au apărut alte probleme, mai puține, dar mai profunde, mai greu de rezolvat şi care se pare că vor dura.

În privința integrării, trebuie să fac o precizare: ea are două aspecte: adaptarea imigranților şi acceptarea lor de către localnici. Acceptarea depinde de ceilalți, dar şi de abilitatea noastră. (I-aş spune „diplomația" noastră, dar mi-e teamă să nu creadă cineva că vreau „să mă dau mare"). Adaptarea depinde numai de noi, deci merită analizată cu atenție.

Apucasem cândva să fac precizarea că un copil este educat potrivit societății în care urmează să trăiască. Şi dacă el se pregăteşte pentru una şi pe parcurs se mută într-alta? Atunci va trebui să renunțe la o parte din obiceiuri şi să-şi însuşească altele. Asta se numeşte adaptare, iar ea poate fi grea sau uşoară, cu urmări serioase, ce pot transforma profund psihologia individului, atitudinea lui față de societate. Va deveni un alt om, mai bun sau mai rău, în funcție de cât de bine a reuşit să se adapteze. Ba unii dintre cei neadaptați pot deveni chiar foarte răi. Asta se vedea foarte clar în țara de dincolo, unde mare parte din populația satelor a emigrat în oraşe, de voie sau, cel mai adesea, de nevoie, datorită politicii guvernamentale de atunci. Atât regulile din satele de proveniență, cât şi cele ale oraşelor de destinație erau bune. Mulțimea, însă, nu alege ce este mai bun pentru ea; numai elitele ştiu s-o facă. În consecință, odată plecați de acasă, s-au simțit eliberați de restricțiile impuse de civilizația rurală; iar cum însuşirea altor restricții, cele ale civilizației urbane, li s-a părut neplăcută, au profitat de forța dată de număr şi au încercat să impună noi reguli, despre care credeau, în ignoranța lor, că le sunt favorabile. Evident că au greşit, iar, mai târziu, au plătit şi plătesc încă.

Psihologia mulțimilor, elaborată tot de către oameni, ne arată că, în grup, oamenii îşi abandonează personalitățile şi adoptă atitudinea grupului la nivelul cel mai grosolan posibil. Proştii nu gândesc — că doar de aceea sunt proşti - şi cred că tocmai li s-a ivit şi lor ocazia să fie cineva şi abia atunci dau cu bățul în baltă. Eu aş spune că inteligența nu este cumulativă, dar nu mă aştept ca ei să înțeleagă ce vreau să spun.

Mulți emigranți rămân doar cu o nostalgie pentru trecut. Se vede asta şi după grupurile care se formează aici, în USA, care ajung, uneori, la cartiere întregi. Unele sunt formate numai din oameni cu nasul mare; altele din cei

cu ochi oblici şi nasul mic, sau cu pielea neagră şi nasul turtit etc. Uneori nu este numai nostalgia; sunt şi interese, şi atunci devin aprigi.
Asupra problemelor de adaptare din țara din care am plecat e cazul să revin un pic, deşi acolo erau de altă natură, parcă invers decât aici. Acolo, condițiile politice au fost cu totul şi cu totul speciale, motiv pentru care schimbarea a avut urmări grave. Civilizația urbană — cea mai avansată - fusese distrusă de către noul regim politic impus de cuceritori, după războiul cel mare. Elitele au fost eliminate, mai întâi, fizic şi apoi psihologic, pentru ceea ce mai rămăsese din ele. Oraşele au fost invadate de oameni veniți de la sate, majoritatea forțați de împrejurări. Aceştia nu au avut nici o vină. Ei au fost obligați să emigreze, pentru că organizatorii mârşăviei, noii guvernanți ai țării, au creat asemenea condiții. Capacitatea de asimilare a oraşelor a fost astfel cu mult depăşită. Orăşenii, în număr tot mai mic şi stresați politic, n-au putut face față valului, un adevărat tsunami uman. Aşa se face că noii veniți şi-au impus stilul lor de viață. Pentru moment, a fost bine pentru ei, sau cel puțin aşa au crezut ei, dar a fost un bumerang dezastruos nu numai pentru oraşe, ci pentru toată țara. Trebuie să mai insist asupra unui aspect: am spus că sătenii au impus regulile lor. Am greşit! Ar fi fost bine, pentru că ei aveau reguli bune acolo, în satele lor. Odată plecați, însă, în lipsa „ochiului obştei”, s-au simțit eliberați de obligația de a respecta ceea ce le spusese mama şi tata, şi au aplicat mai curând ceea ce şi-ar fi dorit, dar le era interzis. Bineînțeles că nu toată lumea, doar unii dintre ei, cei mai răi, dar şi cei mai eficienți în noile condiții politice.

*   *
   *

Am văzut o doamnă ce-şi ducea copilul de lesă. La prima vedere, m-am simțit parcă mai bine atunci când am văzut că mai sunt şi alte ființe în aceeaşi suferință cu noi, mai ales că, dacă în privința dragostei oamenilor pentru animale pot avea oarece îndoieli, în privința propriilor lor copii iubirea este sigură. La o analiză mai atentă, însă, a trebuit să constat că motivația lesei este lipsa încrederii în deciziile celor mici, ori aducerea la acelaşi nivel a posibilităților noastre intelectuale cu cele ale unui copil de sub doi ani este o jignire care mă răneşte profund. În plus, lesa pentru copii este prinsă la nivelul brațelor, mai exact sub braț, în timp ce pe noi ne prind de gât. Om fi având noi gâtul mai rezistent, dar, totuşi, doare. În mod evident, tratamentul este diferit. La copii se vede grija de a nu le provoca nici o suferință, în timp ce pe noi ne tratează ca pe animale. Uneori! Mi-am amintit o scenă din țara de dincolo, petrecută împreună cu stăpâna, într-un

troleibuz. După o frână bruscă, un călător îl admonestează pe conducătorul troleibuzului: „Ce faci, băi nenorocitule, crezi că transporți cartofi?” Depinde ai cui ar fi fost cartofii. Dacă ar fi fost ai lui, ar fi avut mai multă grijă. Deci nu obiectul contează, ci relația dintre subiect şi obiect.

*   *

  *

Oamenii sunt invidioşi şi rapace. Tot ce văd la alte ființe vor şi ei. Au vrut să zboare ca păsările, să înoate ca peştii şi aşa mai departe. Dacă n-au putut s-o facă direct, au inventat maşini cu care să-şi atingă scopul. Acum vor să ia de la păsări până şi gripa. Gripa aviară! Mai demult aveau tuse măgărească. De câtva timp n-am mai auzit de ea. S-o fi eradicat? Nu le mai place termenul şi l-au înlocuit cu ceva ce eu nu ştiu? A fost doar un snobism? Nu am idee! Aştept momentul când vor lua guturai piscicol. Îmi vin în minte chiar câteva expresii: ihtio-guturai pentru oamenii simpli; sau rinită morunică pentru snobi. Hamsinită ar putea fi un termen adecvat pentru o epidemie în regulă. Orice idee are adepți, dar şi potrivnici. Gripa aviară nu putea să facă excepție. Parcă special pentru a demonstra această aserțiune, oamenii s-au organizat în adevărate echipe ale morții şi, îmbrăcați în combinezoane albe (asta pentru derutarea adversarilor), le-a căşunat pe bietele găini, pe care le omoară sistematic, deşi puteau să le lase în pace, fiindcă ştiau să moară şi singure, aşa cum, de altfel, au făcut-o de mii de ani!

În ceea ce priveşte boala vacii nebune, situație este inversă: aici se pare că bovinele s-au molipsit de la oameni.

*   *

  *

Tăvălitul prin iarba peluzelor a devenit deja obişnuință. Uneori mă mai amuz, când zăresc câte una mai deosebită. Interesant este că acum îmi amintesc cu nostalgie de cele din țara de dincolo; parcă a început să-mi fie dor — o să râdeți — de ceea ce pe atunci uram: neregularitățile din iarbă şi teren, mai ales pietre, care îmi puteau produce vânătăi sau chiar mici tăieturi, fiindcă mai găseam şi cioburi de sticlă. Ei bine, pentru că durerile de atunci sunt acum simple amintiri, parcă simt nevoia lor. Ce ți-e şi cu firea asta a noastră! Mă luase gura pe dinainte şi era să spun „firea oamenilor”. Ei chiar au această expresie şi, cu siguranță, nu este întâmplătoare. Într-adevăr, la ei memoria este foarte selectivă: rețin doar ce le place. Ce nu le place uită, astfel încât nu învață nimic din trecut. Dovadă că repetă veşnic aceleaşi erori, fără să-şi dea seama. Întotdeauna au senzația că ceea ce fac

este un eveniment nemaiîntâlnit până atunci. Este cunoscută tendința celor în vârstă de a afirma că „înainte era mai bine”, precum şi a celor tineri de a crede că lumea începe cu ei, înainte neexistând decât o pregătire sumară a terenului. Culmea imbecilității în această privință aparține însă cu certitudine nostalgicilor comunişti.

*   *
   *

Înainte de a veni pe noul continent, făcusem câteva excursii mai mici pe vechiul continent. Apropo, am aflat că acest continent nu este nou numai pentru mine, ci el chiar aşa a fost poreclit şi de către oameni, pentru că a fost descoperit mai târziu, deşi este mai mare. De ce l-au descoperit cei de pe continentul cel mic şi nu invers, adică cei de pe continentul mare să fi descoperit continentul mic, asta încă nu ştiu, dar promit să mă interesez. Cum spuneam, făcusem câteva excursii pe continentul mic. Prima a fost la Viena, nu prea departe de Bucureşti, dar imposibil pentru ai mei de ajuns acolo mai demult. N-am stat mult, doar câteva săptămâni. La întoarcerea în țară, primul contact concret a fost în prima groapă. Balansul maşinii m-a aruncat de pe bancheta din spate până în plafon, iar de acolo direct pe parbriz. Soțul stăpânei uitase că asfaltul şoselelor româneşti nu este continuu şi că există gropi ce nu pot fi neglijate, aşa că prima dintre ele l-a adus la realitate, dur şi pe neaşteptate. A reacționat printr-o frână bruscă, ce nu mai servea la nimic, din moment ce trecuse de groapă. Sperietura lui a fost mare. A ieşit de pe carosabil şi s-a învârtit de câteva ori în jurul maşinii, să vadă ce a mai rămas din ea după un asemenea şoc, ba s-a uitat chiar şi sub maşină. Pe acolo puteam să-i spun eu mai bine ce se află, dar stăpâna mă luase deja în brațe şi mă strângea de mama focului. Nu ştiu dacă din mila pentru mine — mă lovisem destul de rău — sau ca să-şi calmeze proprii ei nervi. Deşi cu emoții la început, până la urmă am plecat. Peripețiile n-au lipsit însă. Stăpânul era în continuare nervos. În Arad, prima localitate mai mare, s-a rătăcit din cauza întunericului şi a semnalizării rutiere proaste, a circulației cam haotice pe şosea şi altele de felul acesta. Poate că şi oboseala să fi fost de vină. Până la urmă am ajuns la Timişoara. Acesta este un oraş mai mare. Credeam că, după un somn bun, ne vom bucura cu toții că am ajuns acasă, chiar dacă nu în oraşul nostru, dar cel puțin în țara noastră. Peisajul era însă trist. Oameni îngândurați, îmbrăcați în haine ponosite, murdărie pe străzi. Chiar şi cățeii tineri umblau cu cozile lăsate şi nu mândri şi cocheți, cu coada sus, aşa cum îi stă bine oricărui cățelandru.

Aflasem că, între timp, după „primeneala” recentă, noua echipă politică nu găsise calea cea bună.

*   *

   *

Într-o noapte a nins atât de mult, încât băieții îşi luau avânt de pe un leagăn şi se aruncau în zăpada mare şi pufoasă cât de departe puteau. Bineînțeles că, în scurt timp, zăpada s-a bătut şi băieții au plecat. Cei mai mici, care până atunci nu erau primiți în joc, au căpătat acces la leagăn şi s-au grăbit să încerce şi ei plăcerea salturilor. Ce plăcere, însă, când aterizau pe un teren tare ca piatra şi alunecos pe deasupra? „Ce-or fi găsit cei mari atât de amuzant?” — se întrebau în sinea lor.

*   *

   *

În afară de pisici, a căror relație cu cățeii o cunoaşte toată lumea, deşi nimeni nu şi-o explică, există nişte ființe care — atunci când eram mic — mă enervau chiar mai mult. Acum mi-a mai trecut sau, mai exact ne ignorăm reciproc, fiindcă am ajuns la concluzia că enervarea era inutilă. Dacă încă nu ați ghicit despre cine este vorba, vă spun eu: sunt porumbeii. Ca să fiu pe deplin sincer, am început să-i ignor, pentru că ei, se pare, au făcut-o din totdeauna, şi chiar asta mă enerva. De fiecare dată când încercam să mă apropii prea mult de ei, îşi luau zborul. Consider că este „unfair” (aşa se zice aici) să procedeze astfel. Dacă sunt zburătoare, să zboare. Dacă sunt umblătoare pe pământ, să nu ne inducă în eroare cu mersul lor bicisnic şi, când se simt atacate, să-şi ia zborul. Ba mai dau şi din cap când merg, de parcă ar vrea să arate ce ființe înțelegătoare sunt ei. În realitate, îşi mişcă purtătorul acela de cioc, căruia cu greu i se poate spune cap, pentru ca să-şi păstreze echilibrul şi aşa labil, din cauză că au doar două picioare. Şi oamenii merg pe două picioare, dar ei le au şi pe celelalte două, chiar dacă le zic mâini, şi le vântură destul de caraghios prin aer, tocmai pentru a-şi păstra echilibrul, atâta cât pot. Când nu mai pot, ajung şi ei tot în patru labe, adică aşa cum procedau când erau mici.

Revenind la porumbei, eu nu îi amenințam; voiam doar să leg o relație prietenească cu ei, iar ei îmi întorceau spatele în modul cel mai disprețuitor cu putință. Bineînțeles că mă simțeam jignit. Acum, dacă ei sunt atât de ursuzi, am renunțat să le mai dau atenție, dar, pe undeva, tot mă irită.

*   *

   *

În timpul unor discuții, un domn — altfel prezentabil — relata amuzat despre cățelul unui vecin care îl lătra (cățelul, nu vecinul) foarte zgomotos de fiecare dată când mergea la atelier. Cauza era, cu siguranță, îmbrăcămintea sa. Am uitat să spun că domnul în cauză este pictor, iar atelierul este într-o altă clădire. Aşa se explică de ce el parcurge mica distanță în haine de lucru, printre care un halat pătat cu vopsele de toate culorile. Ceea ce i se părea lui amuzant era simțul estetic al cățelului, ca şi cum doar oamenii ar avea aşa ceva. Mi s-a părut o dovadă de impostură deşi, dacă mă gândesc mai bine, este una a ignoranței, pentru că oamenii sunt printre cele mai puțin dotate animale în privința simțului estetic, ca să nu mai vorbim despre celelalte simțuri. Se îmbracă după modă, adică după ceva ce mâine va fi demodat şi, în nici un caz, nu se subordonează unor criterii estetice perene. Criterii estetice superioare au păunii, spre exemplu, pentru că aspectul este un criteriu de selecție esențial pentru perpetuarea speciei, stabilit nu oricum, ci în conformitate cu nişte valori estetice ancestrale....

*   *
   *

Aseară eram pe punctul să fac o cucerire; sau poate am şi făcut-o! Cine ştie? Stăpâna mea a avut o vizitatoare ce purta în brațe un confrate. Ar fi trebuit să-i spun con-soră, dar limbajul acesta al oamenilor, în care eu mă chinuiesc să traduc bogăția sentimentelor noastre, este jenant de limitat. De cum am văzut-o mi-am dat seama că este o ființă deosebită. Are un mod elegant şi gingaş în acelaşi timp, de a-şi mişca coada. Cât despre poziția mândră a capului şi privirea inteligentă, ei bine, ele risipesc orice îndoială: categoric, este o creatură superioară. Din nefericire, stăpâna ei, o ființă arogantă, o poartă după gustul ei, tunsă caraghios şi cu o fundă ridicolă în vârful capului. Noblețea sentimentelor ei era şi mai vizibilă când, din greşeală, privirea mea se oprea asupra fundei: atunci, ochii ei priveau ruşinați în jos şi chiar pleoapele i se închideau. Bineînțeles că m-am străduit tot timpul să evit asemenea momente, pentru a nu-i spori suferința. Cum stăpâna ei o ținea aproape tot timpul în brațe, n-am apucat să discutam prea mult, ci doar să ne transmitem reciproc sentimentele prin mesajele noastre canine, mai greu de tradus în limbaj uman. (Îmi dau seama acum, că ştiu mai multe limbi, că sistemul nostru canin de comunicare rămâne superior față de oricare dintre limbajele folosite de oameni.) În scurtul interval de timp în care stăpâna s-a dus să-şi pudreze nasul (aşa spun femeile când merg la toaletă) am aflat de la ea că fusese în vacanță în țara noastră de origine. Aici mi-a cam părut rău pentru ea, fiindcă am avut

senzația că a împrumutat ceva din înfumurarea stăpânei. Nimic nu-i mai plăcuse. Totuşi, unele fapte par să fie relevante. Povestea, spre exemplu, o scenă petrecută pe o stradă lăturalnică, pe când ai ei o lăsaseră în maşină. Puțin mai în față, o altă maşină încerca să parcheze lateral. Din întâmplare, tocmai atunci o a treia maşină, ce voia s-o ocolească, a fost obligată să frâneze brusc pentru că, din spate, o a patra a triplat, în timp ce, din sens opus, a cincea maşină oprise deja în fața avântului celorlalți doi. În final au ieşit cu toții nevătămați, exact în ordinea inversă a priorităților stabilite de regulamentul lor de circulație. Doar un trecător a avut ceva probleme cu hainele stropite de apa singurei bălții prin care trecuse în trombă maşina cea nerăbdătoare. În următoarele zece minute, cât a mai stat ea acolo, n-a mai trecut nici o maşină. În Statele Unite, ar fi oprit cu toții până când prima maşină ar fi terminat manevra de parcare. Măcar din politețe dacă nu din alte motive.

Îmi pare rău că n-am putut conversa mai mult cu noua mea cunoştință, dar sper că vom mai avea ocazia. Poate că, între timp, stăpâna ei îşi va schimba gusturile în materie de modă canină pe înțelesul oamenilor şi va scăpa şi ea măcar de fundă.

*   *
   *

Azi, am auzit o prostie mai mare ca mine. Expresia „mai mare ca mine”, împrumutată de la oameni, trebuie luată în sens figurat şi raportată la autor. În cazul de față, autorul este o cucoană cât un dulap. Poate că ar trebui să spun „mare cât un biped”, prostiile fiind şi ele pe măsura lor. Cucoana se întreba „cum văd patrupezii pe unde calcă cu picioarele din spate?”, de parcă ei ar vedea, deşi ar putea, dar nu se uită nici măcar la cele două ale lor. De altfel, „a călca prin gropi” este o altă expresie în exclusivitate omenească folosită atunci când se vorbeşte despre inteligența unui prieten ce nu este de față. Cred că, dacă ar fi mai atenți, bipezii ăştia — că m-am cam săturat să le tot spun oameni — ar putea trage învățăminte mai utile pentru ei înşişi, decât să umble cu nasul pe sus, cu pretenția de rasă superioară. Chiar şi această clasificare a ființelor după numărul de picioare mi se pare nepotrivită: bipezi, patrupezi, chiar miriapozi, ca şi cum inteligența s-ar măsura după numărul picioarelor; cu cât sunt mai multe, cu atât mai purtătorii lor sunt considerați mai proşti. Despre ei, oamenii, deşi au tot patru membre, ca şi noi, le separă în membre inferioare şi membre superioare. Cum noi, în opinia lor, n-am putea avea nimic superior, toate cele patru membre se numesc picioare, diferențiate doar ca poziție: din față

sau din spate. Cu spiritul lor de observație, nici nu este de mirare că s-au limitat doar la atât. Probabil că, în capul lor, se întreabă la ce servesc cele din spate, din moment ce ei se descurcă doar cu două. Ca să afle, ar trebui să ştie să alerge cu adevărat, pentru că țopăitul ăla ridicol al lor numai alergare nu poate fi. Până ce şi pisica vecinului aleargă mai repede, fără să mai spun că obosesc după doar câțiva pomi. (Oamenii; pisicile nu, din păcate.) Cu picioarele din față, noi ne alegem direcția de deplasare. Este clar că oamenii, dându-le altă destinație şi-au pierdut direcția. Orice s-ar spune, evoluția aşa-zisei civilizații umane (mai bine i-ar zice „humanoidă") a fost în derivă şi se îndreaptă către o catastrofă iminentă. Cât despre picioarele din spate, păi, ele sunt cele care ne propulsează înainte. Fără ele ne-am târâ. Cu cât sunt mai puternice, cu atât viteza este mai mare. Chiar şi această simplă idee ar putea să le dea de gândit bipezilor, dacă nu cumva acesta este un gând prea profund pentru ei: trecutul este cel ce ne propulsează în viitor. Rareori, însă, am găsit oameni care realizează această idee. În general, nu învață niciodată nimic din trecut, iar lozinca lor „Tot înainte!", cu adagiul glumeț „că tot înainte era mai bine" dovedeşte odată în plus că renunțarea la picioarele din față nu le-a folosit la nimic.

*   *
  *

Hotărât lucru, dacă nu ai simțul umorului, oamenii pot fi de-a dreptul ridicoli. Auziți idee: femeile vor să fie egale cu bărbații. Stupiditate mai mare nici că se poate imagina. Mai inteligentă mi se pare comparația pe care tot ei o răspândesc sub formă de glumă: bărbatul este capul de familie, iar femeia este gâtul, pentru că suceşte capul după cum vrea ea. Or fi ei, masculii, mai puternici, se luptă cu alți masculi pentru teritoriu, dar în toată lumea vie — cel puțin în cea inteligentă — femelele sunt sâmburele familiei şi, în consecință, ele îşi aleg bărbații. Sex? Dacă ea nu vrea, nici cel mai feroce mascul n-o poate convinge să-şi ridice codița. Şi dacă n-o ridică, cum să ajungi acolo? Iată un alt argument care mă face să cred că poziția de „sluj" pe care oamenii au adoptat-o de bunăvoie şi de care sunt foarte mândri a fost o greşeală, mai ales că au asociat-o cu renunțarea la coadă. Îmbrăcămintea se pare că nu le foloseşte prea mult, ba cred că doar îi incomodează. Deşi am mai discutat despre asta, merită să insistăm, fiindcă efectul este unul dezastruos din motive cu mult mai serioase. Impunând reguli bazate pe forță, bărbații au creat o societate artificială, fără posibilități de verificare naturală a fiabilității deciziilor lor pe termen lung, ceea ce generează situații catastrofale, inacceptabile în lumea naturală. Ca să fiu pe

înțelesul oamenilor, aş compara masculii cu nişte bodyguarzi şi cred că nici cei mai stupizi dintre patroni nu ar accepta ideea că bodyguarzii conduc firma lor. Un singur lucru e clar: femeile ce doresc să fie egale cu bărbații nu au ambiție.

*   *
   *

De câteva zile, pe străzile oraşului au apărut afişe mari, cu diverse desene şi cuvinte, pe care, în mod invariabil, apare un porumbel. Ele au legătură cu o mare adunare de oameni veniți din mai multe țări, ce discută cum ar fi bine să se comporte. Cuvântul cel mai des auzit este pace. Din câte am constatat eu, atunci când mai mulți oameni discută ceva în asemenea adunări numeroase, procedează exact invers sau, în cel mai bun caz, nu fac nimic. Nu prea înțeleg eu de ce, dar este problema lor să procedeze cum vor, dacă aşa le place. Mai curios sunt să aflu de ce au ales tocmai porumbelul ca simbol pentru pace. Nu zic că ar fi trebuit să aleagă un cățel, deşi s-ar fi cuvenit pentru câte am făcut noi pentru oameni (amintesc maxima: „nu se va şti niciodată cu cât au contribuit câinii prin credința şi devotamentul lor la domesticirea oamenilor"). Puteau să aleagă orice altă vietate — cu excepția pisicii, evident — dar nu chiar un porumbel. Ați văzut vreodată cum se bat între ei când la mijloc sunt câteva grăunțe? Ar putea fi şi un munte de grăunte şi ei tot se bat. Cât despre inteligența porumbeilor, nu prea văd ce am putea discuta. Sau, poate, tocmai acesta ar putea să fie motivul alegerii lor ca simbol al păcii. E drept că se împerechează la fel ca oamenii, iar perechile rămân unite pe viață. Probabil asta i-a impresionat pe oameni, fiindcă lor nu le iese întotdeauna.

Ideea asta cu împerecherea pe viață mi-a mai dat de gândit şi altă dată. Probabil că are şi ea avantajele ei, deşi dezavantajele sunt cu mult mai vizibile. Ba uneori conduc chiar la dezastre. O încearcă şi oamenii, deşi fără prea mult succes. Am auzit chiar o glumă:

La întrebarea „Ce este de preferat: soție sau amantă?" s-a răspuns astfel:

1. Un inginer: „Soția, pentru că îți asigură o viață ordonată."
2. Un artist: „Amanta, pentru că te duci la ea doar când ai chef şi te lasă liber în restul timpului."
3. Un savant: „Ambele, pentru că, atunci când lipseşti, soția crede că eşti la amantă, amanta crede că eşti cu soția, în timp ce tu poți să-ți vezi liniştit de treabă."

Pentru unele specii de animale mai slab dotate, împerecherea este necesară, fiindcă numai astfel îşi pot creşte puii, care, altfel, ar muri. Dar de ce pe

viață? Cred că îți trebuie o minte de porumbel pentru asta. Cât despre oameni, aceştia sunt mai mult decât amuzanți. De dragul împerecherii, mai nou, se cuplează indivizi de acelaşi sex. Problema perpetuării speciei nu-i mai preocupă demult. Asta o pot rezolva în laborator. Cât despre sex, îl fac doar din plăcere, ca un soi de scărpinat sub burtă, ce poate fi rezolvat printr-o sumedenie de mijloace, din ce în ce mai sofisticate.

În afara împerecherii doi câte doi, oamenii, ca şi unele animale, se unesc în grupuri mai mari, numite după caz turme, herghelii, haite, triburi, găşti, partide politice şi multe altele. Unele au fost denumite după casa în care locuiesc: stup de albine, muşuroi de furnici etc. Încă nu le-a venit ideea să facă sex în grupuri atât de mari, dar — din câte îi cunosc eu — sunt în stare de orice. Deocamdată, motivele colaborării lor sunt altele. La unele specii, diviziunea muncii este atât de dezvoltată, încât un individ nici n-ar putea trăi singur, cu excepția trântorilor, desigur, fără de care, însă, viața însăşi se pare că nu ar fi posibilă.

În turme, trăiesc animalele mai puțin inteligente ce pot cădea uşor victime răpitorilor lor tradiționali. În general sunt ierbivore şi au ochii îndreptați mai mult lateral, să se asigure că se află în siguranță în mijlocul mulțimii, şi nu la margine, unde ar deveni vulnerabile. Mijlocul lor de apărare este tocmai mulțimea. Răpitorii fiind mai puțini, se mulțumesc pentru un prânz cu primul animal din turmă care s-a nimerit să le fie la îndemână (mai corect, înde-ghiară sau înde-gură, după caz). Restul scapă. Zicala oamenilor „Urma scapă turma", adesea interpretată greşit, poate avea tocmai această semnificație: prin sacrificiul celui din urmă, cel mai vulnerabil, ceilalți membri ai turmei scapă nevătămați.

Răpitorii, în schimb, au privirea ageră, îndreptată înainte şi sunt în mod necesar inteligenți. Nu trăiesc în grup, decât unii dintre ei, şi aceştia doar ocazional, din motive bine precizate. O fac chiar şi rudele noastre mai îndepărtate, lupii, dar numai la nevoie, atunci când condițiile climatice sunt deosebit de aspre. Aici trebuie să-mi recunosc admirația pentru ei. Față de noi, cei ce ne-am lăsat domesticiți — cum le place oamenilor să spună — ei au rămas mai „bărbați", ca să zic aşa, în timp ce noi putem fi acuzați oricând de laşitate pentru că, de dragul comodității, am renunțat la unele atribute naturale ale speciei noastre. Sunt sigur că şi lupii ar fi făcut-o, dacă ar fi avut ocazia. Se poate oare pune semnul egalității între oportunism, inteligență, adaptare şi laşitate? Probabil că lupii ar răspunde nu, cățeii da, fiindcă părerile sunt întotdeauna împărțite şi niciodată adunate sau înmulțite.

Mai sunt şi excepții: animale de pradă puternice, cum sunt leii, vânează uneori în grup, deşi ar putea s-o facă şi individual. Ba, culmea ironiei, de procurarea hranei nici măcar nu se ocupă ei, ci ele. Ei supraveghează de la distanță cum se desfăşoară vânătoarea şi aşteaptă ca masa să le fie servită. Oricum, vânătoarea nu ridică vreo problemă nici măcar femelelor, fiindcă sunt suficient de puternice pentru bietele victime. De ce o fac, totuşi, în grup? Cât timp au pui, vânătoarea este nu numai mijlocul de procurare a hranei, ci şi o lecție pentru cei mici. Eu cred, însă, că este şi o distracție de la care nu se pot abține. Ele! Ei privesc de la distanță cu demnitate joaca celor mici. Bine, bine, dar atunci care este rolul lor în grup? Rolul lor este de reproducere. Cu precizarea că alegerea o fac tot ele. Este un matriarhat sută la sută. Totuşi, după ce au fost aleşi, se luptă cu alți masculi pentru ca nu cumva ele să fie violate de către intruşi şi să slăbească astfel calitatea selecției. Nu pentru că aşa ceva ar fi posibil fără voia lor, a femelelor, dar s-ar putea ca, uneori, din motive de slăbiciune, tentația de moment să depăşească voința teoretică de respectare a normelor de etică. De aici şi eticheta de „sexul slab”, în sensul că cedează mai repede. Şi atunci, vorba aia, paza bună trece primejdia rea, că de, oameni suntem, chiar dacă lumea ne zice lei. În aparență, pentru ei este în joc mândria lor de masculi. În realitate sunt puşi la treabă pentru un scop mult prea serios pentru puterea lor de înțelegere: este vorba despre calitatea perpetuării speciei, cu care nu ne jucăm. Este grija mamelor, desigur, pentru care, însă, sunt puşi să lupte tații.
De unde ştiu toate astea? Nu mă aşteptam, dar tocmai m-a întrebat un puşti. De la televizor, evident! Am glumit. Chiar dacă oamenii nu ştiu, noi ăştia mai micii ne transmitem între noi, de la o generație la alta, mai multe informații utile decât o fac ei. Şi nu numai noi. Uitați-vă la gângăniile alea mici de tot (furnici, albine etc.) — şi scârboase unele — câte lucruri ştiu să facă, deşi nu au nici un dram de creier. Ce dovadă de inteligență mai bună doriți ca spiritul de anticipare: ele îşi fac depozite de hrană pe termen îndelungat, în locuri numai de ele ştiute. Alții nu ar fi în stare nici să găsească locul unde le-au pus. Ursul îşi face depozitul pentru iarnă în propriul său corp, să fie sigur că nu uită locul depunerii. Leul nu agoniseşte nimic. Vânează şi mănâncă atunci când i se face foame. În restul timpului, doarme sau face pui. Forța îl scuteşte de inteligență.
Omul, după cât de mare este, nu ar fi trebuit să-şi facă probleme. A prins însă gustul puterii. Ba mai este şi rapace. Vrea tot mai mult, din ce în ce mai mult, chiar dacă nu-i foloseşte la nimic. Ba se mai şi unesc! Imaginați-vă

animale de pradă acționând în grupuri mari. Dezastru curat! Haitele de lupi sunt palide exerciții. Monstruozitatea efectelor produse de oamenii organizați în haite nu poate fi descrisă în cuvinte, pentru că nici ei nu-şi dau seama ce fac şi, în consecință, nu au inventat cuvinte pentru ceea ce mintea lor nu poate cuprinde. Există o corespondență biunivocă între gând şi limbă, ca mijloc de comunicare, exprimarea gândului fiind primul pas.
Un lucru e cert: aici s-a stricat echilibrul naturii.

*   *
   *

În legătură cu capacitatea de exprimare, am auzit o glumă. Cică inginerii şi cățeii au în comun privirea inteligentă, dar nu se pot exprima. Deşi puțin răutăcioasă, mie mi se pare bunicică. Gluma! Ideea este discutabilă. În primul rând alegația că noi, cățeii nu am fi capabili să ne exprimăm. Să fie ei sănătoşi; noi ne exprimăm, dar ei nu ne înțeleg întotdeauna. Mai curând ne putem întreba noi, cățeii, cât de superioare sunt nişte ființe — aşa cum pretind oamenii că sunt - dar nu le pot înțelege pe cele ce le consideră a fi inferioare lor, deşi le studiază comportamentul de sute de ani? Ne descifrează până şi codul ADN şi tot nu au aflat mai nimic din ceea ce este esențial în viață. Mai repede se poate spune invers, că ei nu-şi pot exprima sentimentele aşa cum o facem noi şi, de aceea, caută tot felul de cuvinte, cu care mai mult se încurcă decât comunică.
Cât despre ingineri, ce ştiu eu este că ei fac aproape tot ceea ce îi deosebeşte cu adevărat pe oameni de restul animalelor, începând cu toate aparatele şi maşinăriile lor şi terminând cu gândirea abstractă, sau invers, fiindcă obiectele alea, înainte de a fi construite, sunt mai întâi imaginate. Pentru asta, recunosc chiar şi eu, îți trebuie cap nu glumă. Iar cum un singur cap nu ajunge, sunt obligați să lucreze în echipă, ceea ce presupune comunicare, deci nu numai exprimarea ideilor, ci şi înțelegerea lor de către parteneri.

*   *
   *

Cu toată penuria de inteligență, oamenii nu se sfiiesc s-o risipească şi pe aceea puțină pe care o au şi încercă să afle ce rost au ei pe pământ. Nu le-a plăcut niciodată să privească adevărul în față şi, de aceea, caută mereu noi şi noi explicații, deşi în acest caz adevărul este mai evident ca oricând: nu au nici un rost. Au emis chiar o sumedenie de scenarii, pe care le putem grupa în trei categorii:
1. Oamenii vin de undeva, îşi petrec o vreme pe pământ, după care pleacă altundeva. Cum asemenea teorii nu sunt lipsite de interes, adică servesc

interesului unora, li se explică celorlalți că acel altundeva va fi un loc mai agreabil sau dimpotrivă, în funcție de cât de ascultători vor fi pe parcursul vieții lor. Ascultători față de cei care au emis teoria cu pricina, bineînțeles.

2. Există un Univers imuabil şi atemporal din care, dintr-un motiv necunoscut, se desprinde o părticică ce se încarnează ca om, eventual chiar de mai multe ori, după care revine în acelaşi Univers. Revenirea este singurul obiectiv, pentru că viața nu înseamnă după ei decât chin. Numărul reîncarnărilor este cu atât mai mic cu cât cel în cauză reuşeşte să se abțină de la a face ceva. Slăbiciunea teoretică a acestei teorii constă în faptul că, dacă din Univers se poate desprinde o părticică, oricât de mică, el nu mai este identic cu ceea ce a fost, deci nu este perfect imuabil, iar o perfecțiune imperfectă este mai puțin atrăgătoare decât o imperfecțiune cu posibilități de îmbunătățire.

3. Există o sumă de suflete ce hălăduiesc prin lume şi se încarnează întâmplător în tot felul de ființe, printre care şi oameni. După unii, încarnarea ar fi posibilă chiar şi în obiecte, deşi acestea nu au carne. Chiar şi renunțând la obiecte, ar rezulta că numărul ființelor este constant pe pământ, deşi oamenii s-au înmulțit foarte mult în ultimul timp, şi că potențialul de inteligență al unei găini, spre exemplu, este egal cu cel al unui om, deoarece transmiterea pe cale genetică este, totuşi, dovedită. (Curios că, prin cercetarea ADN-ului, s-au găsit genele responsabile pentru tot felul de chestii, doar cea a inteligenței nu a aflat-o nimeni.) Această a treia teorie este deficitară, pentru că nu are nici o morală. Odată că reîncarnarea este aleatorie şi, încă odată, pentru că nu ni se spune care este varianta optimă: om, cățel, muscă, elefant sau, Doamne-fereşte, pisică. Spre ce ar trebui să înclinăm şi prin ce mijloace?

*   *
  *

M-am întrebat de multe ori ce i-a determinat pe stăpânii mei să se mute în această nouă țară. Efortul lor a fost fantastic. Acum, m-am convins: condițiile de viață sunt incomparabil mai bune. Cred totuşi că, dacă ar fi ştiut de la început ce-i aşteaptă, nu s-ar fi încumetat. Acum, că „jocurile sunt făcute", nu mai au încotro. Bineînțeles că, în stilul ipocrit, caracteristic oamenilor, se emit şi tot felul de alte idei centrate pe cuvinte mari: libertate, democrație etc. În mai toate, este vorba despre politică, chestie la care nu mă prea pricep, pentru că asta se desfăşoară în spații în care eu nu am acces. De aceea, o primă întrebare ar fi: cum de pot oamenii să se comporte în mod diferit, în funcție de spațiul în care se află? Concret, în familie, cu

prietenii, în politică, iată cel puțin trei spații în care comportamentul lor nu este câtuşi de puțin identic.
Deşi am unele îndoieli, trebuie să le recunosc oamenilor şi unele abilități. Iată că, spre exemplu, unii dintre ei se duc la biserică — nişte clădiri mai înalte, în care nu locuieşte nimeni — şi acolo se comportă ca şi cum ar fi cele mai cumsecade ființe de pe pământ. Ba chiar se roagă pentru iertarea păcatelor făcute în trecut, de ai crede că, din acest moment, nu vor mai face nici unul în viața lor, oricât de mult ar trăi. Ei aşi! Abia ies din biserică şi o iau de la început. Ba, dacă au norocul (sau ghinionul) să fie alături de o persoană cunoscută, chiar atunci şi acolo, în timpul slujbei şi în incinta bisericii, vor găsi împreună o cunoştință comună pe care s-o bârfească. Nu sunt eu expert în statistică, dar aş îndrăzni să afirm că cei ce frecventează bisericile nu sunt cu nimic mai buni decât ceilalți. Asta ca să nu spun că sunt chiar mai răi. Cât despre preoții lor — un fel de şamani moderni — aceştia, cu voci când mieroase când tunătoare, sunt cei mai ipocriți.
Dar să revin la cuvintele acelea mari, despre care vorbeam. Cum ele nu se referă la chestii concrete, pe care să le vezi sau să le miroşi (nici vorbă să pui lăbuța), sau la activități ce se pot desfăşura sub ochii tăi, nu pot face decât speculații teoretice legate de semnificația lor, sau de unele consecințe vizibile. Astfel, cuvântul democrație înseamnă conducere de către popor. Nu se spune însă pe cine conduce acest popor. Într-o altă exprimare, mai plastică, cică cei mulți conduc pe cei puțini. Asta chiar că mă lasă în ceață prin ridicolul ei. Ar fi ca şi cum o haită de lupi — frații noştri rămaşi în sălbăticie — în loc să vâneze, s-ar aşeza pe panta unui deal asemenea tribunei unui stadion şi ar urla la cel mai slab dintre ei, singurul lăsat să muncească. În cazul lui, să vâneze. Păi, haita se organizează tocmai pentru a face vânătoarea mai eficientă, nu pentru distracție. Altfel, vânătoarea de unul singur este suficientă în mod obişnuit atât pentru procurarea hranei cât şi pentru distracție. Vânătoarea în grup este practicată nu numai de către lupi, ci şi de către foarte multe alte specii de animale. Sau, ca să dau un alt exemplu, ce-ar fi dacă la o sanie sau chiar şi la un poştalion, în loc să muncească întregul atelaj, ar trage unul singur, iar ceilalți ar striga la el de pe margine, fie încurajându-l fie admonestându-l că nu se străduieşte destul sau este incapabil să depună efortul pretins de ei. Aici aş avea eu o idee mai bună: mai bine ar trage oamenii sania, iar câinii să stea în ea.
Vorbind serios - atâta cât se poate — cuvântul democrație l-am auzit pentru prima dată în țara natală. El cică ar fi existat mai demult, dar asta mă depăşeşte. Acolo şi atunci când l-am auzit eu, era asociat cu alte două

cuvinte: lagăr şi socialism. Lagărul socialist sau democrat, sau şi una şi cealaltă era spaţiul în care ne aflam noi — de fapt mai mult ei, dar şi noi printre ei — şi era lagărul cel bun, în timp ce restul lumii se afla pe partea greşită a Terei (un cuvânt, prin care se înţelege pământ, apă, piatră, vegetaţie, animale şi tot ce se află în jurul nostru şi putem atinge, spre a deosebi de ceea ce nu putem atinge şi care se numeşte altcumva, dar nu vreau să vă zăpăcesc acum de tot). La început, deosebirea dintre democraţie şi socialism era aceea că democraţia exista, în timp ce socialismul era ceva minunat ce trebuia construit. După un timp, i s-a spus ţară socialistă (deşi nimic minunat nu se întâmplase) şi urma să construiască comunismul. Lumea se afla, deci, într-o fază de tranziţie. Dacă stau să mă gândesc bine, ea se află permanent într-o fază de tranziţie. Chiar şi religia îi învaţă pe oameni că însăşi viaţa este o tranziţie de la ceva incert la altceva şi mai incert, dar pe care preoţii îl prezintă ca fiind sigur, iar singurul lucru cu adevărat real li se explică că ar fi doar o himeră.

Cât despre democraţie, deşi se spunea că modul lor de viaţă ar fi fost mai bun decât tot ce existase până atunci, nu ştiu de ce lucrurile mergeau din ce în ce mai prost. Iar când situaţia a devenit de nesuportat, s-au revoltat şi au decis să construiască o societate similară cu cea din lagărul cel rău şi care au aflat că era — culmea — tot democrată. Nu ştiu ce au făcut, că noi ne-am mutat. Zic unii că mai nimic, dar eu — că tot suntem aici — pot să vă spun că nu e nici o diferenţă în această privinţă. Ba parcă oamenii sunt şi mai ipocriţi, doar le merge mai bine. Dacă ţările mici participă la războaie, în cele mari războaiele se nasc, de unde se vede că sunt mai creative.

O curiozitate pentru mine a rămas folosirea cuvântului „lagăr”. Mă surprinde pentru că el are o conotaţie negativă. Iar ceea ce este cel mai curios este faptul că acest cuvânt chiar se potrivea: oamenii din lagărul socialist nu puteau pleca dacă doreau, deci se aflau într-adevăr ca într-un lagăr. Au ei o vorbă: „gura păcătosului adevăr grăieşte”. Şi uite aşa, au şi ei uneori dreptate!

O să-mi reproşaţi că mai devreme am afirmat că la politică nu mă pricep şi, totuşi, comentez. Ei şi? Nici oamenii nu se pricep, dar au opinii şi — vai! — cât de aprig şi le dispută. În consecinţă, am putea „parlamenta” împreună pe acest subiect. Totuşi, fiindcă cel mai deştept cedează primul, eu am să mă retrag.

*   *
  *

Vorbeam cândva despre lagăr, libertate şi altele asemănătoare. Am crede că cea mai rea este situația celor ținuți în lanț. Culmea ironiei este că sunt ținuți în lanț câinii puşi să apere casa de hoți, dar nu prea tare. De fapt, mai mult să-i sperie, fiindcă, din cauza lanțului, nu ar putea să le facă nimic. Am auzit că şi unii oameni sunt sau au fost ținuți în lanțuri, deşi din motive diferite. Motivele celor ce îngrădesc libertatea de mişcare a altora sunt diferite şi depind de gradul lor de cultură. Cum recepționează ceilalți această îngrădire este o altă problemă. Suferă? Da, dacă au cunoscut şi varianta fără lanț. Se pare că libertatea este o noțiune relativă. Trebuie mai întâi să ştii că poți face ceva, dar îți este interzis de către altcineva. Unei păsări ce s-a născut şi a crescut doar în colivie degeaba îi deschizi uşa să zboare, pentru că ea nici nu ştie că poate zbura. Dar una este să-ți alegi singur modul de viață şi alta să ți se impună. Vorbesc despre cei ce aleg în cunoştință de cauză. Din păcate, chiar şi aici oamenii au găsit o soluție „ingenioasă": îndoctrinarea. Prin propagandă, religie şi altele asemenea, ei încearcă să convingă prostimea să se comporte aşa cum vor ei, să-şi dorească ceea ce vor ei. Cei inteligenți reuşesc, iar societatea lor este prosperă. Ceilalți fac precum politicienii din țara din care am plecat, iar consecințele s-au văzut. Chestie de inteligență.

În ceea ce mă priveşte, recunosc că, în primele luni, nu cunoşteam decât apartamentul de bloc în care am copilărit. Am început să-mi lărgesc orizontul, la căldura brațelor stăpânei mele, pe măsură ce ea se deplasa dintr-un loc într-altul. Pentru a fi pe deplin sincer, trebuie să mai recunosc şi că, mai întâi, am sesizat o mulțime de mirosuri pe care nu mi le puteam explica şi, vai, ce curios eram să le aflu cauza. Atunci mi-a apărut prima dorință de a-mi lărgi aria deplasărilor. La început, însă, nici nu mă gândeam că aş fi putut s-o fac pe picioarele mele. Îmi doream doar ca stăpâna să-şi dorească la fel ca mine şi încercam să-i induc gândurile mele. Abia după ce am prins curaj să merg singur, curiozitatea m-a făcut să merg tot mai departe, fără să ştiu dacă e bine sau rău. Ei bine, atunci am aflat ce este libertatea sau, mai exact, lipsa ei, pentru că am constatat că, uneori, pentru mine, uşile rămân închise. Iată o noțiune — libertatea — pe care o afli doar atunci când îți lipseşte. Acum, sunt liber să merg unde vreau. Între timp, însă, am devenit suficient de înțelept să nu-mi forțez norocul, pentru că. . . unde-i mai bine decât acasă? Mâncare gratis, un culcuş curat, ba — dacă-i frig afară — stăpânii încălzesc toată casa, nu numai pe ei.

Cu siguranță că lupii, dacă ar cunoaşte condițiile noastre, ar veni singuri la uşa oamenilor să le ceară să-i domesticească. (Nu zic că oamenii chiar ar

face-o, dar nici măcar nu au încercat.) Se mai poate spune că ei trăiesc în libertate şi noi nu? Mai curând aş zice că ei trăiesc în ignoranță. Probabil că şi noi am fi fost în aceeaşi stare dacă nu am fi cunoscut un mod de viață diferit. Faptul că, inițial, ne-a fost impus nu schimbă situația. Libertatea înseamnă posibilitatea de a alege între cel puțin două alternative. A alege, însă, înseamnă să-ți asumi responsabilitatea alegerii, iar asta intervine doar atunci când cunoşti consecințele. Altfel, tot ignoranță se cheamă.

*   *

  *

Deşi nu mai sunt un cățelandru, am şi eu o vârstă, ca să mă exprim aşa, îmi place să mă joc. Mai exact, încă îmi place să mă joc. De ce acest încă? Fiindcă odată cu vârsta, aproape toate ființele se joacă tot mai puțin, unele chiar deloc. Vorbesc despre cele care se joacă în timpul copilăriei, adică cele inteligente, pentru că sunt altele care nu se joacă nici măcar atunci. În timpul jocului, pe lângă faptul că se amuză, cei mici învață o mulțime de lucruri folositoare mai târziu în viața lor de adulți. Ființele care nu se joacă nici nu învață. Ele acționează în baza unor reflexe moştenite, întreaga lor comportare fiind doar repetarea unor stereotipii fără nici o inovație personală. Le lipseşte ceea ce noi numim inteligență. Faptul că mulți dintre cei ce se jucau în copilărie renunță s-o mai facă la bătrânețe ar putea fi explicat prin diminuarea nivelului de inteligență. Ar mai fi şi credința greşită că au învățat deja tot ceea ce doreau să ştie. Această mentalitate nu numai că nu elimină prima ipoteză; ea denotă şi o mare doză de lene. Totuşi, cred că asupra acestui subiect trebuie să mai reflectez. Simt că ceva încă îmi scapă.

Cum spuneam, mie îmi place să mă joc. Nu numai cu semenii mei, ci şi cu oamenii. Mai ales cu oamenii. Nu ştiu de ce lor le place mai mult să vorbească. Când suntem singuri, eu şi stăpânii mei ne jucăm aproape tot timpul. De îndată, însă, ce vine vreun vizitator, ei încep să vorbească şi — nu numai că pe mine mă ignoră — dar chiar mă admonestează, dacă încerc să mă insinuez printre ei, deşi eu sunt primul care le atrage atenția că cineva se apropie de uşa lor, chiar înainte ca acesta, sau aceştia, să apuce să folosească soneria. Ar putea fi recunoscători măcar pentru că le ofer posibilitatea să se pregătească şi să adopte o ținută corespunzătoare în fața noilor veniți. Au existat şi excepții. Îmi amintesc că, odată, a venit la noi o pereche: un domn şi o doamnă. Bineînțeles că au început să vorbească. Cu toate acestea, m-au lăsat să mă joc cu musafirul. În mod evident, era unul mai special. A fost grozav! Din păcate, după puțin timp, au venit mai mulți

musafiri, s-au aşezat la masă şi au început să mănânce, de parcă nu puteau s-o facă acasă la ei. Mâncau şi vorbeau! Bineînțeles că joaca noastră s-a terminat, iar pentru că eu mai încercam să-l provoc, stăpâna mă admonesta de fiecare dată, aşa că a trebuit să mă potolesc. Totuşi, am găsit până la urmă o cale să ajung lângă el, strecurându-mă printre ceilalți în momentele lor de neatenție. Din când în când, îi făceam câte un semn delicat cu lăbuța, să-i atrag atenția că sunt încă acolo. El îmi făcea semn că s-ar juca şi el dar nu poate. Ne înțelegeam doar din priviri. Am petrecut aşa mai multe ore. În tot acest timp, ei vorbeau. Vai, cât de mult vorbeau... După cât de tare se înflăcărau în toiul discuțiilor, îmi dădeam seama că nu se înțelegeau prea bine, aşa că, în final au plecat pe la casele lor fără să fi ajuns la vreun acord, dar promiteau să continue discuția de îndată ce vor avea ocazia, de parcă nu se încrâncenaseră destul. Noi doi, în schimb, adică eu şi musafirul jucăuş, am vorbit mai puțin şi ne-am înțeles mai bine. Chiar şi atunci când doar stăteam unul lângă celălalt fără să spunem nimic, am comunicat mai intens decât ceilalți. Cel puțin aşa cred eu.

*   *
   *

Spuneam mai devreme că, din punct de vedere politic, situația în țara din care am emigrat şi cea în care am imigrat este asemănătoare. O diferență între aici şi acolo, totuşi, există. Şi nu este una mică, ci una foarte mare, chiar dacă nu politică ci de mentalitate. Rămâne de cercetat dacă între cele două — politică şi mentalitate - există sau nu vreo legătură, dar acesta este un alt subiect. Pentru ca să nu mai fiu acuzat că teoretizez prea mult, voi expune diferența printr-un exemplu suficient de elocvent, sper, pentru a fi înțeles şi de către cei mai puțin dispuşi să cugete. Iată-l:

Într-o zi, am participat la construirea unui şir de trepte din beton la o casă situată pe un teren în pantă. Până atunci, accesul era posibil, atât pentru maşini cât şi pentru noi, pietonii, printr-o alee în curbă, ca o jumătate de serpentină. Treptele, vreo cincisprezece-douăzeci la număr, trebuiau să taie bucla şi să realizeze o scurtătură, evident doar pentru pietoni. Asemenea lucrări existau şi dincolo. Că cele de aici sunt mai bine făcute, nu mă mai surprinde acum. Îmi imaginam că sunt executate cu maşini mai performante. Aceste trepte, însă, urmau să fie făcute manual. Am început paragraful spunând că am participat şi nu că am asistat la această lucrare. Pare curios, pentru că — ne-având mâini, nu aş fi putut participa la o lucrare manuală. Este adevărat, dar poți face lucruri chiar mai inteligente. Eu am păzit locul ca nu care-cumva să pătrundă vreo pisică, sau orice fel de

altă dihanie şi să-şi lase amprenta pe veşnicie în betonul proaspăt, aşternut cu atâta trudă. Primul lucru ce m-a surprins a fost faptul că, în acea zi, proprietarul a turnat doar circa o treime din trepte şi nu pe toate, aşa cum ar fi procedat un conaţional. M-am lămurit puţin mai târziu. După ce a terminat de turnat atât cât şi-a propus, a mâncat — între timp se făcuse ora prânzului - s-a mai odihnit puţin şi apoi a început să netezească betonul turnat dimineaţa, care era încă moale. Avea în acest scop mai multe ustensile special pregătite pentru suprafeţe drepte, colţuri exterioare, colţuri interioare, mai ascuţite sau mai rotunjite şi încă altele a căror utilizare nu am înţeles-o pe deplin, dar oricum nu are mare importanţă, fiindcă nu m-a lăsat pe mine să operez. Rolul meu a rămas permanent acelaşi, să păzesc lucrarea. Ceea ce a rezultat, este demn de toată lauda. Credeai că este făcut în fabrică de o maşina specializată. Respectul pentru lucrul bine făcut avea aici o exemplificare perfectă.
Este posibil ca tocmai acesta să explice succesul lor, adică motivul pentru care cei de aici sunt mai prosperi decât cei de dincolo. Am uitat să fac o precizare: realizatorul principal, proprietarul casei, nu era muncitor constructor de profesie, ci specialist în chestia aia ce vine pe sârmă, face să funcţioneze televizoarele, frigiderele etc. şi te zguduie rău dacă atingi sârmele. I se spune electricitate şi mi-e ruşine să-mi recunosc incompetenţa în acest domeniu, dar . . . asta e! Nu le putem cunoaşte pe toate. Iar pentru că tot am ajuns aici, nu pot să nu remarc cea mai eficientă metodă de recunoaştere a unei fiinţe cu adevărat competente: îşi declină imediat incompetenţa acolo unde nu se pricepe şi nu încearcă să pară a-toate-cunoscător.

*   *
  *

O persoană răutăcioasă spunea că omul, după ce i-a căzut coada, nu mai are cu ce să se apere de muşte. Ba, cineva chiar a scris chestia asta într-o carte. Am reţinut de aici comparaţia deloc măgulitoare pentru oameni cu alte vieţuitoare. Totuşi, în spiritul respectării adevărului istoric, nu putem să trecem cu vederea o gravă eroare de logică. Se ştie că funcţia creează organul. Ar rezulta de aici că muştele sunt cauza cozii, ceea ce este fals. Chiar dacă ignorăm acest aspect, cum muştele încă există, înseamnă că şi coada la oameni ar trebui să existe, ceea ce nu se observă. În schimb, ceea ce se ştie este că muştele trăiesc prin gunoaie şi murdărie, or cele mai multe murdării le produce chiar omul. Rezultă de aici că mai întâi a apărut omul cu murdăriile lui şi abia după aceea muştele. Urmarea logică este că omului

încă nu i-a crescut coada, dar urmează să i se întâmple în conformitate cu legile fireşti ale evoluției. Acest raționament logic şi paradoxal în acelaşi timp este normal, deoarece paradoxul este prin esența lui produsul direct al logicii, după unii cugetători, chiar singurul. Da, logica produce paradoxuri. Nimic altceva nu produce paradoxuri. Reciproca nu este valabilă. Adică paradoxurile nu produc logică, deşi o stimulează, iar odată stimulată, logica poate produce orice. (Fereşte-mă Doamne!)
Revenind acum cu picioarele pe pământ, să constatăm că există mai multe feluri de cozi şi că fiecare specie le foloseşte după posibilitățile sale intelectuale. Pisicilor se pare că le este utilă pentru ca să ştie unde le este capul, marcând cu coada extremitatea opusă. Maimuțele, cele mai pragmatice ființe din câte se cunosc, o folosesc pentru echilibru şi cățărat. Nu are rost să înşir acum toate utilizările cunoscute. În ceea ce ne priveşte pe noi, cățeii, ei bine, la noi, coada are numai valențe de ordin cultural. O folosim în special pentru comunicare. Nu intru în detalii fiindcă ar însemna să încep un întreg curs de semiotică şi mă tem că asta vă depăşeşte.

*   *
  *

Uneori, inteligența colectivă este mai eficientă decât cea individuală. Uitați-vă la furnici, albine şi altele asemenea lor. Luate câte una, nu au minte aproape deloc. În ansamblu, însă, societățile lor sunt complex organizate şi funcționează perfect. La oameni, e invers. Indivizii sunt inteligenți, dar în colectivitate — deşi au studiat în detaliu biologia majorității viețuitoarelor — se comportă astfel încât lasă impresia că obiectivul lor colectiv este autodistrugerea. De unde se vede că prea multă inteligență strică. Sau poate că însuşi cuvântul „inteligență” nu este bine definit.

*   *
  *

Lumina ne ajută să vedem pe unde mergem, în timp ce culorile au asupra noastă un efect estetic. Mirosul, însă, este un întreg univers, pe care nimeni nu-l poate realiza mai bine ca noi. El nu numai că îți mângâie nările, dar îl simți instantaneu în întregul corp. Oamenii spun despre câte ceva deosebit că „îți excită simțurile”. Este un fel de a vorbi. Mirosul este un simț şi nu un senzor, iar la capitolul senzori nu cred că am cu cine discuta. Cât despre efectele mirosurilor, vă asigur că unele dintre ele îți pot răscoli întreaga ființă. Despre infinitatea nuanțelor lor ar fi inutil să vorbesc, pentru că, oricum, numai noi le putem înțelege. În ceea ce îi priveşte pe oameni, ar fi asemănător cu încercarea de a-i vorbi unui orb din naştere despre culori.

Asta ca să nu mai vorbim despre faptul că există doar trei culori fundamentale şi mult mai multe mirosuri. Să le mai spun că, atât noi cât şi ei, vedem doar când lumina este suficient de puternică? Asta cred că o ştiu şi ei. Mirosul, însă, funcţionează oricând. Iar dacă un obstacol ne împiedică să vedem ce se află dincolo de el, mirosul pătrunde prin cele mai mici fisuri, iar noi îl percepem astfel de la distanţe foarte mari. Şi câte nuanţe. . .

Nu avem nevoie de garduri din tot felul de materiale, inclusiv sârmă ghimpată (ce oroare!), pentru ca să ne delimităm proprietăţile. Mirosul stăpânului ce şi-a marcat teritoriul îl sesizează oricine vrea s-o facă, iar - dacă nu vrea - o face pe pielea lui.

Pot să-ţi facă plăcere sau nu, pot fi atrăgătoare sau respingătoare, dar te pot şi stimula unele mirosuri că-ţi ieşi din minţi şi te avânţi în fapte necugetate. Cunoaşteţi vreo culoare în măsură să aibă asemenea efecte? Poate roşu la tauri, dar nu cred. Şi-apoi, să nu vorbim despre cei ce se apără de muşte cu coada, precum femeile de căldură cu evantaiul. Să fim serioşi! În ceea ce mă priveşte, trebuie să recunosc că, din cauza unui astfel de miros, am sărit într-o zi de la etaj, mai-mai să rămân acolo lat. Noroc de o tufă care mi-a amortizat căderea.

Oamenii au o expresie ce o folosesc atunci când vor să spună că au intuit ceva fără să fie siguri: cică „au mirosit" ceva. Nu ştiu de unde le-a venit această idee, pentru că noi, atunci când am mirosit ceva, nu intuim, ci ştim cu precizie despre ce anume este vorba. Bănuiesc aici o recunoaştere a superiorităţii noastre şi o încercare de-a lor de a-şi aroga calităţi imaginare.

Credeţi că degeaba avem noi botul înainte? Cât de naivi puteţi fi. . .

Ar mai fi ceva de spus şi despre auz. Dacă despre miros aţi înţeles atât de puţin, ce rost ar mai avea să vă mai indispun şi cu auzul, mai ales că nici cu el nu staţi prea bine.

*   *
   *

Apropo, spuneam că, atunci când eram mic, încercam să-mi influenţez stăpâna inducându-i gândurile mele şi s-o fac astfel să meargă acolo unde doream eu. Asta pentru că mă aflam la ea în braţe. Pe atunci credeam că se poate, dar nu ştiam eu cum s-o fac. Cu timpul începusem să mă îndoiesc că aşa ceva ar fi posibil, ba chiar ajunsesem la concluzia că era o copilărie. De curând însă am aflat că, totuşi, este posibil, dar numai de la fiinţele superioare către cele inferioare. Iată cum s-a întâmplat.

Un poliţist, în timp ce îşi făcea rondul de noapte, vede un cetăţean ce stătea nemişcat în faţa vitrinei unui magazin. Deşi nu părea periculos şi nu făcea

nimic rău, se gândeşte că ar fi bine să-l țină sub observație. Situația devenea din ce în ce mai ciudată, pe măsură ce timpul trecea şi privitorul rămânea în aceeaşi poziție, aproape nemişcat, până când, brusc îi face semn polițistului să se apropie. Află, astfel, că omul nostru era cercetător ştiințific la un institut de biologie, iar tema lui de cercetare îi cerea să analizeze măsura în care ființele superioare pot să influențeze comportamentul celor inferioare inducându-le gândul lor prin intermediul privirii. Acesta era motivul pentru care se afla acolo şi privea nimişcat un peşte dintr-un acvariu expus în vitrină. Magazinul era unul de produse piscicole şi îşi făcea reclamă în acest mod. Nu l-a întrebat de ce nu face acest lucru la institut, pentru că ştia toată lumea că guvernul acelei țări nu acordă fonduri pentru cercetare, iar un acvariu ar fi fost mult prea scump. Problema stringentă era că — stând acolo nemişcat şi mai ales că se făcuse răcoare — cercetătorul avea nevoie să meargă la toaletă. De aceea îl chemase pe polițist: să-i țină locul şi să nu piardă peştele din ochi până când îşi rezolvă el problema. S-au învoit şi după puține minute, când se întoarce, surpriză! Găseşte peştele şi polițistul stând față în față, privindu-se reciproc, deschizând şi închizând în mod ritmic gura, aşa cum numai peştele o făcea înainte. Se dovedea astfel în mod indubitabil teoria conform căreia ființele superioare pot schimba comportamentul celor inferioare prin simpla concentrare a privirii.
Este posibil ca omenirea, dacă va continua cercetările în această direcţie, va afla şi de ce noi, animalele, ne-am lăsat domesticite. Unele, nu toate. De altfel, nici oamenii nu sunt cu toții domesticiți.

*   *
  *

În mod evident, informația transmisă prin surse genetice este net superioară în cazul nostru, al cățeilor. Nu râdeți! Chestiunea este serioasă. S-au încercat diferite criterii de evaluare, care mai de care mai eronate. Spre exemplu, durata de viață. Da, unele specii de animale trăiesc mai mult, altele mai puțin. Ați fi tentați să credeți că cele ce trăiesc mai mult sunt mai deştepte. Primii care vă vor contrazice vor fi chiar oamenii, ce nu vor accepta că unele broaşte țestoase sunt mai deştepte ca ei, fiindcă trăiesc mai mult. Nici reciproca nu este valabilă, fiindcă orice pisică poate pretinde pe bună dreptate că are o clasă mai mult decât musca de oțet, sau „drosofila", cum îi spun savanții. Ei da, ştiu, am fost subiectiv; găsiți dumneavoastră un alt exemplu. Sunt destule. Alt criteriu ce ar putea fi luat în seamă este durata incubației. Nu cred că este mai relevant, şi nu numai pentru că a noastă este comparabilă cu a pisicilor, dar şi pentru că cea a oamenilor este comparabilă

cu a hipopotamilor. În ambele cazuri, diferențele sunt însemnate, ceea ce dovedeşte că suntem pe o cale greşită. În privința comunicării, oamenii învață să vorbească după un an, dacă acela se cheamă vorbit, şi merg la şcoală, unde — cu greutate — învață limbi străine pentru a putea comunica cu cei aflați la distanță. Ba chiar şi în limba maternă, încă înainte de a fi considerați adulți, încep să se diferențieze. Cei mai deştepți fac unele cursuri şi devin „specialişti". Asta însă după ce trec multe examene prin care li se verifică deşteptăciunea. Aceştia se înțeleg foarte bine între ei, dar devin neînțeleşi de către ceilalți. Dacă nu sunt suficient de deştepți, dar au decența s-o recunoască, se fac muncitori. Ceilalți au două alternative: dacă sunt ambițioşi se fac politicieni; dacă nu, fac şi ei nişte cursuri mai uşurele şi îşi zic „filozofi". Ăştia sunt cei mai ipocriți — ca să nu zic mincinoşi — pentru că vor să fie considerați deasupra celorlalți, imaginându-şi că aceştia au uitat cu totul neputințele lor din timpul şcolarizării. De vină este însăşi şcoala, unde profesorii îi îndeamnă la un soi de competiție şi din care, cei ce apreciază că nu au şanse să ajungă în frunte după criteriile cerute, dar sunt suficient de ambițioşi să-şi dorească, vor căuta soluții alternative: bătaia, hoția, înşelăciunea etc.
Din fericire, pe noi nu este necesar să ne învețe nimeni să comunicăm, pentru că ştim cum s-o facem din instinct, adică o avem înscrisă în codul nostru genetic. Hai că v-am făcut praf cu elocvența mea!
Îmi amintesc câte ceva din primele mele contacte cu lumea, contacte în care comunicarea era prima dorință. Dacă ar trebui să mă raportez la oameni, aş spune că am fost un cățel orfan, pentru că, la scurt timp după ce am fost născut (Remarcați că am bunul simț să nu spun "m-am născut", aşa cum , cu îngâmfare, procedează oamenii, pornind de la ideea că tot ce este important începe odată cu naşterea lor.) Cum spuneam, la puțin timp după ce am fost născut, m-au luat de lângă mama şi frații mei şi m-au dus într-un apartament de bloc, unde am crescut doar în preajma oamenilor, fără să fi văzut vreun alt seamăn, timp de câteva luni bune, greu de estimat câte, aşa că mă abțin să dau date exacte. Riguros din fire fiind, nu vreau să greşesc. De altfel, chiar şi mai târziu, primele contacte cu semenii au fost superficiale. Îmi amintesc că am văzut câteva exemplare asemănătoare mie, ființe ținute strâns în brațe de prietenele celei ce a devenit a doua mea mamă, de fapt stăpâna mea, ființe cu care încercam să comunic din priviri. Se pare că şi ei/ele erau la fel de curioşi şi nedumeriți ca şi mine. A trecut ceva timp până când am avut prilejul să mă deplasez pe picioarele mele în afara apartamentului, dar şi atunci numai odată cu stăpâna şi nu mai

departe decât lungimea cordonului cu care eram legat (o formă modernizată, în acord cu ultimele cuceriri tehnice, a originalului cordon ombilical pentru mama adoptivă). Cum-necum, începeam să cunosc lumea reală. Din acest punct de vedere, pot spune că adevărata mea libertate am dobândit-o aici, unde sunt lăsat liber în curte şi - cu unele precauții — mă pot aventura prin vecini, ce-i drept „ilegal”, cum ar spune cineva. Interesant este că — deşi am învățat să comunic mai întâi cu unii oameni, nu am avut nici o problemă în comunicarea cu lumea noastră canină, indiferent de rasă, țară de origine etc.

*   *
   *

Ultima informație m-a adus în situația de a fi de-a dreptul furios. Există o teorie, numită a Catastrofelor, care nu are nimic de-a face cu catastrofele, ci mai degrabă cu psihologia. Ea ne dă pe noi, câinii, ca exemplu de trecere bruscă de la o stare la alta, atunci când, de la agresivitate, ne luăm coada între picioare şi o rupem la fugă, cică de frică. Teoria e bună, dar exemplul nu; şi asta din cauză că autorii ei nu cunosc mecanismul nostru psihologic intern, deloc simplu şi brusc, ci, dimpotrivă, extrem de complex, nuanțat şi pe deplin justificat din punct de vedere strategic. Acum, ceea ce m-a înfuriat şi mai mult a fost un cuvânt de-a dreptul jignitor la adresa noastră: canibalism. Prin el se desemnează oamenii ce se mănâncă între ei, nu la figurat, ci la propriu; adică se hrănesc cu carne din trupul oamenilor decedați, eventual chiar îi omoară pentru asta. O fi la ei, dar unde au văzut ei căței să mănânce carne de cățel? Şi atunci, de ce acest cuvânt? Poate că este doar o asemănare fonetică cu termenul „canin” şi nu are nici o legătură cu specia noastră; dar fie chiar şi numai lipsa lor de considerație pentru „cel mai bun prieten al omului” mă indispune profund. Dacă noi nu ne îngropăm morții, este pentru că nu putem s-o facem, dar îi tratăm cu tot respectul şi le lăsăm trupurile să se întoarcă în linişte în natură, pe cale firească. Nu numai că nu se pune problema să le valorificăm trupurile în interese meschine, dar suntem conştienți că ar fi o mare prostie s-o facem, pentru că eventualele boli s-ar transmite astfel de la o generație la alta. Păi, ar mai fi rezistat specia noastră atâta timp, dacă nu am fi ştiut şi respectat asemenea reguli fundamentale ale naturii? Numai oamenilor ar fi putut să le treacă prin minte aşa ceva, dar chiar şi ei şi-au dat seama de greşeală şi — cu îngâmfarea lor caracteristică — atribuie această infamie celor mai puțin evoluați dintre ei. Eu, care le cunosc stilul, îmi dau seama că este o minciună gogonată, folosită în scopuri propagandistice. Expresii ca „i-a

mâncat ficații” indică limpede că poate fi vorba cel mult de un ritual de luptă şi nu de un mod de alimentare.

Oricum, din punctul meu de vedere, facă ce vor, eu sunt profund dezamăgit şi hotărât „să nu le mai caut în coarne”, deşi ei nici măcar atât nu au, cu toate că, la aroganța lor, mi-i imaginez, adesea, purtând coarne. Chiar îmi pare rău că am conceput acest jurnal pe limba lor. A fost însă singura soluție de a-mi pune gândurile pe un suport material şi uite că — abia acum — realizez că noi nu am avut această idee. E musai să facem ceva în această direcție. Până atunci, ... la revedere!

